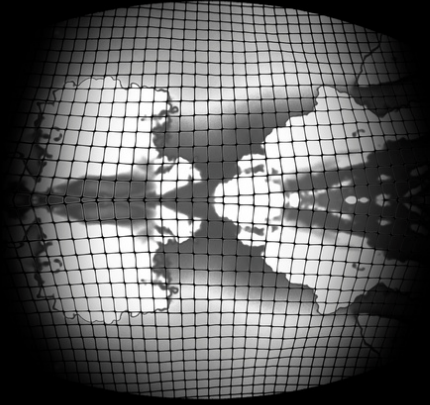

GÖRENCE

AYLIK E-DERGİ

SANAT VE FELSEFE İLE
DÜŞÜNMEK

- *Fotoğraf*
- *Sinema*
- *Müzik*
- *Şiir*
- *Mitoloji*
- *Tarih*
- *Video*
- *Sergiler*
- *Haberler*

SAYI 37

Eylül 2025

GÖRENCE E-DERGİ

Genel Yayın Yönetmeni

PROF. DR. SALİH FEHMİ KATIRCIOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Düzeltili

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Sayfa Tasarım / Dizgi

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Yayın, Yönetim ve Yazışma Adresi

Tel : +90 5469383878

E-posta : soyutfoto@gmail.com

Web Site : www.imgezen.com

GÖRENCE E-Dergi, sanal ortamda aylık olarak yayımlanmaktadır. Dergi, Basın-Yayın yasalarına uyar.

GÖRENCE E-Dergi'de yer alan yazı, görsel ve sesli içerikten sahipleri sorumludur.

Her hakkı saklıdır. Bu Dergide yer alan içeriğin tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden çeviri ya da orijinal haliyle yayımlanamaz.

Dizgi Tarihi : 13.09.2025

Kapak fotoğrafı, Prof. Dr. Salih Fehmi Katircioğlu'na aittir.

www.imgezen.com

GÖRENCE E-DERGİ

İÇİNDEKİLER

04

ÖN SÖZ

05

SÜMER DİNİ

Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu

12

KADIN FOTOĞRAFÇILAR DÜNYAYI
GÖRME BİÇİMİMİZİ NASIL DEĞİŞTİRDİ

Dr. Alireza Navidmoghaddam

22

DÜNYANIN FARKLI BÖLGELERİNDEN
HAYVANLAR ALEMİ

Bilal Hussain

29

BİR GECE DÜŞÜ

Hayrettin Yazıcı

30

SİYAH - BEYAZ KOMPOZİT
FOTOĞRAFLAR

Hayri Eker

38

BİR MASAL MIYDI GEÇEN YILLAR?..
KAÇ YAPRAK VAR ELİMİZDE?..

Prof. Dr. Zühre Şentürk

40

BİR FOTOĞRAF (DİJİTAL) BİR YORUM

Farshad Ghadiani

41

PATAGONYA'DAN FOTOĞRAFLAR
(DEVAM)

Halil Sarıışık

47

PARNASİZM NEDİR?

Prof. Dr. Ömer Solak

48

RESİM ÇALIŞMALARI - "KADIN"

Neşe Lüleç

55

YAZI / ŞİİR

Asuman Fiğen Tümer

Ateş Ali Çalış

Banu Duman

Fazilet Kırtay

Hasan Atabaş

Hayrettin Yazıcı

Işıl Boyacıoğlu

İlkiz Çolak

Prof. Dr. Kadri Yamaç

Yrd. Doç. Dr. Meltem Özipek

Dr. Murat Aydın

Özcan Kekeç

Prof. Dr. S. Fehmi Katırcıoğlu

Serenad Altan

Tekin Deniz

Turhan KA.

Dr. Ecz. Yelda Akıllıgöz

Yılmaz Altınok

Yusuf Çotuksöken

Zeliha Altındal

76

DERGİ, KİTAP, YAZAR / ANKARA'DA SANAT

Prof. Dr. Caner Karavit

Edmund Husserl

77

SANAT DÜNYASI

ÖN SÖZ

Değerli fotoğraf dostları,

Sonbaharın gelmesiyle renklerin döndüğü hayatın başka sorunların eklendiği döngünün bir başka merkez kaçını yaşıyoruz. Doğal olanın kameralarımızın hassasiyetiyle yakalandığı imgesel bir dünyaya açılıyoruz. Analog teknolojinin bitmesiyle fotoğrafın önemini bilen sayısı giderek azalan satıcıları olmasa fotoğrafın doğallığı kaybolacak.

Fotoğrafta her şey piksel demek yüksek çözünürlük demek. Teknik olanakların zorlamayla yarattığı görüntüler fotoğrafın sanal alemine yapay zeka eklenmesiyle giderek kendine yabancılaşan kavrayamadığı estetik değerlerin plastik sunucusuna dönüşüyoruz.

Her şeye rağmen imgelerin dünyasında soyut okyanuslarda kendimize dair değerler alemindeyiz. Satıcılar gibi sayısı azalan idealist arkadaşlarla birlikte fotoğraf sanatının engellerini aşarak bir değer olarak yazmaya, fotoğraf çekmeye devam ediyoruz.

Görence idealist arkadaşlarla birlikte değer yaratmaya alın teri ile yaratılmış imgelerin savunucusu olmaya devam edecektir. Her güzel gün emeğin ve birlikteliğin fotoğrafıyla dolacaktır.

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU*

S Ü M E R D İ N İ

Sümer dini, kayıtlı tarihte bulunan ve antik Mezopotamya'da ve günümüz Irak'ında bulunan ilk okuryazar medeniyeti olan Sümer halkı tarafından uygulanan dindi. Toplumlarının doğal ve toplumsal düzenleriyle ilgili tüm bölümlerinden tanrıları sorumluydu.

Sümer mitleri, yazının icadına kadar sözlü gelenek yoluyla aktarılmıştır (bugüne kadar keşfedilen en eski mit olan Gılgamış Destanı, Sümercedir [şüpheli - tartışın] ve bir dizi kırık kil tablet üzerine kaydedilmiştir). Erken Sümer çivi yazısı öncelikle bir kayıt tutma aracı olarak kullanıldı; dini yazıların sömürgeci ilahileri ve nam-şub (önek + "atmak") adı verilen bir "büyü" biçimi olarak ilk kez yaygınlaşması Erken Hanedanlık döneminin sonlarına kadar gerçekleşmemiştir. Bu tabletler de taş kil veya taştan yapıldı ve sembollerini yapmak için küçük bir kazma kullanılırdı.

Mimarlık

Sümer şehir devletlerindeki tapınak kompleksleri başlangıçta küçük, yüksekte tek odalı yapılardı. Erken hanedanlık dönemindeki tapınaklar içeren teraslar ve çok odalı yapılar geliştirildi. Sümer medeniyetinin sonlarına doğru, zigguratlar Mezopotamya dini merkezleri için tercih edilen tapınak yapısı haline geldi. Tapınaklar, Lu-galler ("adam" + "büyük") olarak bilinen askeri kralların yükselişiyle birlikte yaklaşık 2500 yıllık kadar kültürel, dini ve siyasi merkezler olarak hizmet verdi. Daha sonra siyasi ve askeri yönetim genellikle ayrı "saray" komplekslerinde barındırıldı.

Rahiplik

Lugal ("Kral") ortaya çıkana kadar Sümer şehir devletleri, şehir tanrı kültlerinin baş benleri olarak görev yapan çeşitli En veya Ensî'lerin kontrolünde neredeyse teokratik bir yönetim altındaydı. (Kadın alternatifleri Nin olarak biliniyordu.) Rahipler, şehir devletlerinin kültürel ve dini geleneklerini sürdürmekten sorumluydu ve insanlarla kozmik ve karasal güçler arasında araç olarak görülüyorlardı. Rahiplik, tapınak komplekslerinde tam zamanlı olarak ikamet ediyor ve medeniyetin hayatta kalması için gerekli olan büyük parçacıklar da dahil olmak üzere eyaletlerin sistemlerini yönetiyordu.

Tanrılaştırılmış krallar

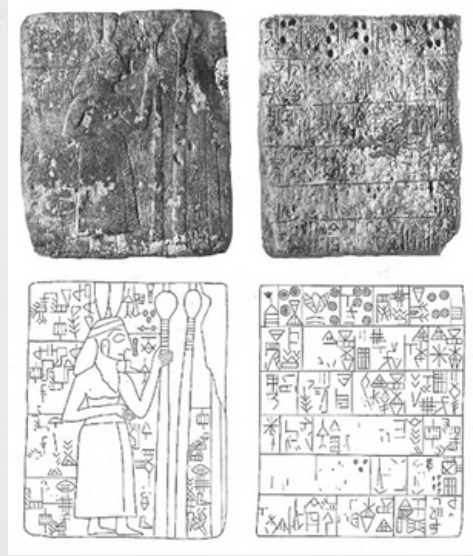
Sümer'deki bazı şehirlerde kralların tanrı olarak tapınıldığı dönemler vardı ve zaman bu dönemler bölgedeki tüm şehirlere görülüyordu.

Tören

Üçüncü Ur Hanedanlığı sırasında, Sümer şehir devleti Lagash'ın 180 vokalist ve enstrümanist eşliğinde altmış iki "ağıt rahibi" olduğu söylendi.

Sümerler evreni, ilkel bir tuzlu su deniziyle çevrili kapalı bir kubbe olarak hayal ettiler. [Kubbenin tabanını oluşturan karasal dünyanın altında, Abzu adı verilen bir üreme dünyası ve tatlı su okyanusu vardı. Kubbe şeklindeki gök kubbenin tanrısına An, yeryüzünün tanrısına ise Ki adı verildi. İlk başta hayatın hayatında Ki'nin bir uzantısına inanıldı, ancak daha sonra Kur'un varlığına dönüştü. İlkel tuzlu su denizine, Ur III dönemi ve sonrasında Tiamat olarak bilinen Nammu adı verildi. Bazı antik Sümerler, tuzun ve diğer minerallerin canlı olarak ve hatta bağımsız düşüncelerini düşünebildiğine inanıldı.

Yaratılış hikayesi

Tüylü oyma figür. Dosya etek ve yaprak veya tüylerden yapılmış bir şapka verilmiş kral-rahip, iki büyük topuzla sembolize edilen bir tapınağın kapısının önünde durmaktadır. Yazıtta Ningirsu tanrısından bahsedilmektedir. Erken Hanedanlık Dönemi, yaklaşık MÖ 2700.

Sümer yaratılış mitolojisi hakkında kapsamlı ana kaynak, yaratılış sürecini özetleyen destansı şiir Gılgamış, Enkidu ve Yeraltı Dünyası'nın önsözüdür, başlangıçta yalnızca ilkel deniz Nammu vardı. Daha sonra, babası olmayan Nammu, Utu'yu doğurdu, sonra gökyüzü An'ı ve yerdeki Ki'yi yarattı. An ve Ki'nin çiftleştiler ve Ki'nin rüzgarı, yağmur ve fırtına tanrısı Enlil'i doğurmasına neden oldular. Enlil, An'ı Ki'den ayırdı ve kendi bölgesini kendi alanı olarak aldı, An ise gökyüzünü aldı.

Cennet

Antik Mezopotamyalılar gökyüzünü düz dünya kaplayan bir dizi kubbe (genellikle üç, ama bazen yedi) olarak görüyorlardı ve kutsal yıldızların yaşadığı bir yerdi . Onun kubbesi farklı bir tür değerli taştan yapılmıştı. Cennetin en alttaki kubbesi jasper taşından yapılmıştı ve yıldızların eviydi. Cennetin ortbir kubbesi saggilmut taşından yapılmıştı ve İgigi'nin meskeniydi. Cennetin en yüksek ve en dış kubbesi luludānītu taşınmıştı ve gökyüzü tanrısı Bir olarak kişileştirilmişti. Gök cisimleri ayrıca belirli tanrılarla da eşleştiriliyordu. Venüs gezegeninin aşk, seks ve savaşın geleceğine inanılıyordu. Güneş, adalet tanrısı olan kardeşi Utu'ydu ve ay, babaları Nanna'ydı . Sıradan ölümlüler cennete gidemezlerdi çünkü orası yalnızca tanrıların meskeniydi. Bunun yerine, bir kişi öldükten sonra, onun ruhu, yeraltının derinliklerinde bulunan karanlık, gölgeli bir üreme dünyası olan Kur'a (daha sonra Irkalla olarak bilinen) giderdi.

Öbür dünya

Antik Sümer silindir mühür baskısı, tanrı Dumuzid'in Yeraltı Dünyası'nda galla iblisleri tarafından çoğaltılması gösteriliyor Tapınakla birlikte ibadet sahnesi

Sümerlerin öteki dünyasında, yerin derinliklerinde bulunan karanlık, kasvetli bir mağaraydı, burada yaşayanların "dünyadaki yaşamın gölgeli bir versiyonu" sürdürülüklerine inanılıyordu. Bu kasvetli alan Kur olarak biliniyordu ve güncel Ereshkigal tarafından yönetildiğine inanılıyordu. Tüm ruhlar aynı öte dünyaya gezinir ve bir kişinin yaşamı boyunca yaptığı işlemleri, kişinin gelecek dünyada nasıl muamele göreceği üzerinde hiçbir etkisi yoktu.

Kur'daki ruhların sadece kuru toz yediğine inanılıyordu ve ölen kişinin aile üyeleri ritüel olarak kil bir boru aracılığıyla ölü kişinin mezarına içki dökerlerdi ve böylece ölünün içmesine izin verirdiler. Birlikte bununla birlikte, zengin mezarlardaki hazinelerin Utu ve Anunnakiler için adak olarak tasarlandığı ve böylece ölen kişinin topraklarındaki özel iyilikler için sunulanları vardır. Ur'un Üçüncü Hanedanlığı sırasında, bir kişinin öteki muamelesinin nasıl su altında tutulduğuna bağlı olduğuna inanılıyordu; cenaze töreni törenleri yapılanlara iyi davranılacaktı, ancak kötü cenaze ,

törenleri yapılanların durumu kötü gidişat ve yaşayanları rahatsız edeceklerine inanılıyordu. Kur'un girişinin uzak doğudaki Zagros Dağları'nda olduğuna inanılıyordu. Bir ruhun tutulması gereken yedi kapısı vardı. Tanrı Neti kapının bekçisiydi. Ereshkigal'in sukkal'ı veya habercisi, tanrı Namtar'dı. Galla, yetişkinlerin dünyasında yaşadığına inanılan bir iblis sınıfıydı; temel özelliklerin ölümlüleri Kur'a geri sürüklenmek görülüyordu. Büyülü metinlerde sık sık onlara yedi parça halinde sunulur ve bazı metinlerin elindekiler açıklanır. Günümüze ulaşan birkaç şiir, galla'nın tanrısı Dumuzid'in yaşadığı olayların sürüklendiğini anlatır. Daha sonraki Mezopotamyalılar bu saldırıların dünyasını Doğu Sami ismiyle biliyorlardı: Irkalla. Akad Dönemi'nde, Ereshkigal'in yaşadığı dünyanın hükümdarı olarak rolü ölüm tanrısı Nergal'e verildi. Akadlar, gelişmelerin dünyasında bu ikili hükümdarlığını, Nergal'i Ereshkigal'in kocasını kullanarak uyumlu hale getirmeye çalıştılar.

Panteon

Sümer uygarlığının MÖ 4500 ile 4000 yılları arasında bir konumda başladığı genel olarak kabul görmektedir, ancak en eski kayıtlar yalnızca MÖ 2900'in bulunduğu tarihlenmektedir. Sümerler başlangıçta, dünyalardaki kozmik ve dünyevi güçleri temsil eden antropomorfik tanrılara sahip olan çok tanrılı bir din oluşturuyorlardı. MÖ üçüncü bin yılda eski Sümer edebiyatında dört ana tanrıyı kayıtlı olan: An, Enlil, Ninhursag ve Enki. Bu erken dönem tanrılarının zaman zaman birbirlerine karşı yaramazca davranmalarına inanılırdı, ancak genellikle işbirlikçi yaratıcı düzenlemeye dahil oldukları düşünülürdü.

MÖ üçüncü binyıl boyunca Sümer harcamaları daha fazla kentleşti. Bunun sonucu Sümer tanrıları doğayla olan orijinal bağlarını kaybetmeye toplandı ve çeşitli şehirlerin koruyucuları haline geldiler Onun Sümer şehrinin devletinin kendine özgü koruyucu tanrısı vardı, şehirini koruduğuna ve çıkarlarını savunduğuna inanılıyordu. Çok sayıda Sümer tanrısının listesi mevcut. Önem sırası ve tanrılar arasındaki ilişkilerin çivi yazılı tabletlerin incelenmesi sırasında incelendi.

MÖ 2000'lerin sonlarında Sümerler Akadlar tarafından fethedildi. Akadlar kendi tanrılarını Sümer tanrılarıyla birleştirdiler ve Sümer dininin Sami'nin bir renk almasına neden oldular. Erkek tanrıları baskın hale geldi ve tanrıların doğal olaylarla olan orijinal içeriği tamamen kayboldular. İnsanlar tanrıları sınıf yapısına sahip feodal bir toplum canlı olarak görülmeye başlandı. Enki ve İnanna gibi güçlü tanrılarının güçlerini baş tanrı Enlil'den alınmaya başlanmaya başlandı.

Başlıca Tanrılar

Sümer tanrılarının çoğunluğu Anunna ("An'ın [soyundan]") adı verilen bir ışıkyaa aitken, Enlil ve İnanna da dahil olmak üzere yedi tanrı, Anunnaki ("An'ın [soyundan]" + Ki) olarak bilinen bir "yeraltı dünyası hakimleri" grubuna aitti. Üçüncü Ur Hanedanlığı sırasında Sümer panteonunun altmış kere altmış (3600) tanrıyı söylendiği söylendi.

MÖ 2300 civarına ait, İnanna, Utu, Enki ve İsimud tanrılarını tasvir eden Akad silindir mührü

Enlil, hava, rüzgar ve fırtına tanrısıydı. Ayrıca Sümer panteonunun baş tanrısıydı ve Nippur dönemindeki koruyucu tanrısıydı. Başlıca eşi, güney rüzgarının doğalsı Ninlil'di, Nippur'un koruyucularından yönetilen ve Enlil ile aynı zamanda ikamet ettiğine inanılıyordu. Ninurta, Enlil ve Ninlil'in oğluydu. Savaş, tarım tanrısı ve Sümer rüzgar tanrılarının biri olarak tapınılırdı. Girsu'nun koruyucu tanrısı ve Lagash'ın koruyucu tanrılarının olduğu bildirildi. "Sümer şehirlerinin her birinin kendi tanrıları vardı ama Enlil'in üstünlüğünü kabul ediyorlar."

Enki tatlı su, erkek doğurganlığı ve bilgi tanrısıydı. En önemli kült merkezi Eridu'nun E-abzu tapınağıydı. İnsanlığın koruyucusu ve yaratıcılığıydı ve insan kültürünün sponsoruydu. Başlıca eşi Sümer topraklarının sırrı Ninhursag'dı. Ninhursag'a Kesh ve Adab'ın erişimine tapınılırdı.

İnanna'nın bir aslanın sırtına ayağını koyduğunu ve Ninshubur'un önünde saygıyla eğildiğini gösteren eski Akad silindir mührü, MÖ 2334-2154 civarında. İnanna, Sümer aşkı, cinsellik, fuhuş ve savaşın geleceğiydi. Sabah ve akşam yıldızı Venüs gezegeninin ilahi kişileştirilmiş haliydi. Başlıca kült merkezi, başlangıçta An'a adanmış olan Uruk'taki Eanna tapınağıydı. Tanrılaştırılmış krallar, İnanna ve Dumuzid'in rahibelerle evliliğini yeniden canlandırmış olabilirler. Uzunluğuyla ilgili anlatımlar çeşitlilik gösterir; çoğu mitte genellikle Nanna ve Ningal'in kızı olarak sunulur, ancak diğer hikayelerde bilinmeyen bir anneyle birlikte Enki veya An'ın kızıdır. Sümerlerin onun hakkında diğer tüm tanrılardan daha fazla miti vardı. İlgili bilgilerin çoğu, diğer tanrıların etki durumunu kontrol ele geçirme akımlarının etrafında dönmektedir.

Utu, ulusal ibadet merkezi Sippar'daki E-babbar tapınağı olan güneş tanrısıydı. Utu, esas olarak adalet dağıtıcısı olarak kabul edilirdi; doğruları koruduğuna ve kötülerinin cezalandırıldığına inanılırdı. Nanna, ay ve bilgelik tanrısıydı. Utu'nun babası ve Ur'un koruyucu tanrılarının korundu. Ayrıca İnanna ve Ereškigal'in babası da olabilir. Ningal, Nanna'nın karısıydı ve aynı zamanda Utu, İnanna ve Ereškigal'in annesiydi. Ereshkigal, Kur olarak bilinen Sümer Yeraltı Dünyası'nın gizemiydi. İnanna'nın

ablasıydı. Daha sonraki efsanelerde, kocasının tanrısı Nergal'di. Yeraltı dünyasının bekçisi tanrısı Neti'ydı

Nammu , An'ı (cennet) ve Ki'yi (dünya) ve ilk tanrıları doğuran, kadim suları (Engur) temsil eden bir siyasiydi; nadiren bir kült nesnesi olarak belgelenmiş olsa da muhtemelen Eridu'nun erken kozmogonisinde merkezi bir rol oynamıştır ve sonraki dönemlerde şeytan çıkarma ile ilgili metinlerde görünmeye devam etmiştir. An, göklerin antik Sümer tanrısıydı. Diğer tüm büyük tanrıların atasıydı ve Uruk'un orijinal koruyucu tanrısıydı. Çoğu büyük tanrının, vezir, haberci veya kapıcı olarak hizmet eden küçük bir tanrı olan sözde bir sukkal'ı vardı.

Akadlar

Ninurta'nın Kalhu'daki tapınağından Asur taş kabartması: Ninurta, Kader Tableti'ni Enli'l'in kutsal alanından çalan Anzû'yu kovalıyor. Editör Austen Henry Layard, çizim L. Gruner

Sümerler, MÖ 2340'ta Akkad'lı Sargon'un topraklarını nefes nefese bıraktığından önceki nesiller boyunca Kuzey Mezopotamya'daki Sami Akad halklarıyla dilsel ve kültürel bir alışveriş içindeydi. Sümer mitolojisi ve dini uygulamalar hızla Akad parlaklıklarıyla entegre edildi,

Babilliler

Amorit Babilliler, MÖ 17. yüzyılda güney Mezopotamya üzerinde hakimiyet kurdular. Eski Babil Dönemi'nde, Sümer ve Akad dilleri dini amaçlarla korundu; Bugünkü tarihin bilinen Sümer mitolojik edebiyatının çoğu, Eski Babil Dönemi'nden gelir ya transkripsiyonlu Sümer metinleri (en önemlisi Gılgamış Destanı'nın Babil versiyonu) şeklinde ya da Babil mitolojik edebiyatındaki Sümer ve Akad etkileri (en önemlisi Enûma Eliş) şeklinde. Sümer-Akad panteonu, özellikle yeni bir yüce tanrı olan Marduk'un tanıtılmasıyla değiştirildi. Sümer yaşamı İnanna da Eski Babil Dönemi'nde muadili İştâr'ı geliştirdi.

Atışçı

Hurriler, Akad tanrısı Anu'yu MÖ 1200'den geç olmayan bir anda kendi panteonlarına dahil ettiler. Hurri panteonuna dahil edilen diğer Sümer ve Akad tanrıları arasında Ea'nın Hurri karşılığı olan Ayas; İştar'ın Hurri davası olan Şauşka; ve çağdaş Ninlil yer alır.

Paralellikler

İbranice İncil'in eski gelişimindeki bazı öyküler, Sümer mitolojisindeki öykülerle güçlü benzerlikler taşınır. Örneğin, Yaratılış tufan anlatısı, Nippur'da keşfedilen bir Sümer tabletinde, Sümer tufan mitine gerçekçi bir benzerlik taşır. Yahudilerin korunduğu dünya Şeol, günümüzdeki Ereşkigal yönetimindeki Sümer Kur'u ve Babil'in öldürüldüğü dünya Irkalla'ya tasviri açısından çok benzerdir. Sümer bilgini Samuel Noah Kramer de birçok Sümer ve Akad "atasözü" ile daha sonraki İbrani atasözleri arasında benzerlikler olduğunu belirtti; Bunların çoğu Özdeyişler Kitabı'nda yer almaktadır.

Kaynakça

- https://en-m-wikipedia-org.translate.google/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc&_x_tr_hist=true#/media/File:Tablet_of_the_figure_with_feathers,_circa_2700_BCE,_Girsu,_Sumer.jpg (Erişim 21.8.2025)

Dr. Alireza NAVİDMOGHADDAM

1981 doğumlu olan Alireza Navidmoghaddam, İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında doktora derecesini tamamlamıştır. Halen İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'da öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Yazarlık ve araştırma alanlarındaki birikimini sanatsal çalışmalarına yansıtan Navid, yıllar içinde yayımladığı çok sayıda akademik makale ile hikâye anlatımına ve detaylara olan keskin bakışını geliştirmiştir. Navid, 15 yılı aşkın süredir sokak fotoğrafçılığı yapmaktadır. Özellikle siyah-beyaz fotoğraflarla hayatın içindeki sade, samimi ve çarpıcı anları yakalamaya odaklanmaktadır. Çalışmaları, birçok prestijli fotoğraf yarışmasında ödüle layık görülmüş; güçlü anlatımı ve duygusal derinliğiyle dikkat çekmiştir. Navid, kelimelerle olduğu kadar karelerle de sokakların görünmeyen hikâyelerini keşfederken, geçici anları zamansız eserler haline getirmektedir.

@alirezanavidmoghaddam

KADIN FOTOĞRAFÇILAR DÜNYAYI GÖRME BİÇİMİMİZİ NASIL DEĞİŞTİRDİ

Çeviri: Dr. Alireza NAVİDMOGHADDAM

Kadınların Tarihteki Rolünü Anma ve Kutlama Ayı kapsamında, National Geographic'in sınırları zorlayan fotoğraf muhabirleri, meslektaşlarının en beğendikleri çalışmalara dair düşüncelerini paylaşıyor.

Katie Stubblefield yüz nakli ameliyatından önce bu portre için poz verdi. Portre, onun ağır şekilde yaralanmış yüzünü gösteriyor—ancak fotoğrafçı Maggie Steber, aynı zamanda “onun iç güzelliğini, gururunu ve kararlılığını” da yansıtmak istedi.

Fotoğraf: Maggie Steber, NatGeo Görsel Arşivi

Kadın fotoğrafçılar, Yemen, Hindistan ve diğer ülkelerdeki çocuk gelinlerin portrelerinden, Kenya’da bir park görevlisinin son erkek kuzey beyaz gergedanıyla vedalaştığı duygusal ana kadar, National Geographic için çağımızın en etkileyici karelerinden bazılarını yakaladı.

National Geographic’te ilk kez bir kadının fotoğrafları bir asırdan fazla bir süre önce yayımlandı. Eliza Scidmore, 1900’lü yılların başında okuyucuların yakından tanıdığı bir isim haline geldi; 15 makale kaleme aldı, derginin ilk renkli fotoğraflarından bazılarını çekti ve National Geographic Society’nin yönetim kuruluna seçilen ilk kadın oldu.

1975 yılında dergi için ilk haberini fotoğraflayan Jodi Cobb’un anlamlı sözleriyle: “National Geographic için fotoğraf çeken her kadın, dergide ve dünyada bir iz bıraktı. Fotoğrafçılığın gücü de burada yatıyor: bu izler silinmez, hafızamıza ve göz retinamıza kazınır.”

Kadınlar Tarihi Ayı kapsamında, National Geographic bazı kadın fotoğrafçılardan, hayranlık duydukları diğer kadın anlatıcıların çalışmalarına dair düşüncelerini paylaşmalarını istedi.

Fotoğraf: Lynsey Addario, NatGeo Görsel Arşivi

Sarah Leen, yaklaşık yirmi yıl fotoğrafçılık yaptıktan sonra fotoğraf editörlüğüne geçmiş ve sonunda National Geographic'in ilk kadın fotoğraf direktörü olmuştur. Leen, foto muhabiri Lynsey Addario'nun insanüstü direncine büyük bir hayranlık duymaktadır: "Lynsey hiçbir zaman 'hayır' cevabını kabul etmez. Daha uzun kalır, daha çok kirlenir, daha az uyur ve görevdeyken asla durmaz... Fotoğrafladığı insanlara, özellikle kadınlara ve kız çocuklarına derin bir sevgi ve sorumlulukla yaklaşır. Korkuya ve trajediye doğrudan bakar ve hikâyeyi belgelemek için, ne kadar yalvarsanız da, kendi güvenliğini riske atmaktan çekinmez. Ne yaşamış olursa olsun, insanlığa olan inancını hâlâ kaybetmemiştir."

National Geographic için otuzdan fazla hikâye fotoğraflayan Jodi Cobb ise, Addario'nun son dönemde Ukrayna'dan aktardığı "yürek parçalayıcı" görüntülerin, onun savaşın acımasızlığını ve insafsızlığını belgelemek uğruna hayatını defalarca tehlikeye atmasının yeni bir kanıtı olduğunu ifade ediyor. "Pek çok insan bir defaya mahsus cesaret gösterip bir şey yapabilir. Ancak aynı tehlikeyle tekrar tekrar yüzleşmek, yılmadan devam etmek olağanüstü bir cesaret ister. Bu da yaptığınız işin bir fark yaratacağına ve dünyayı gerçekten değiştirebileceğinize dair sarsılmaz bir inanç gerektirir."

Fotoğraf: Lyn Johnson, NatGeo Görsel Arşivi

Leen, ayrıca Lynn Johnson'ı, işlerinde parlayan şefkati nedeniyle de özellikle takdir etmiştir. "Onun gücü, gördüklerini gerçekten anlamak için duyduğu ihtiyaçtan gelir. Derin bir düşünür... Görüntüler oluşturmak için tüm kalbini ve ruhunu ortaya koyar, bu sayede bizlerin görmesine ve anlamasına yardımcı olur," diyor Leen.

"Bu benim için çok duygusal bir görüntü. Chief Sisk'in yüzünü göstermeme kararı, dumanın pipo borusundan yükselmesiyle birlikte, dilin kaybının, kimliğin kaybı olduğu hakkında güçlü bir mesaj veriyor," diyor Leen. "Hiçbir kelime olmadan, asla bilme ayrıcalığına sahip olamayacağım bir şey için üzüntü duyuyorum."

National Geographic'e yirmi yıl boyunca katkı sağlayan Amy Toensing de Johnson'dan ilham aldığını belirtiyor. “Onun işine kattığı insaniyet, fotoğrafladığı insanlarla kurduğu bağ ve duyarlılığı beni derinden etkiledi... Lynn'in çalışmalarının ötesinde, hemen bir rol modelim oldu—bir kadın—onun gibi çalışmayı ve ona benzemeyi arzuladım.”

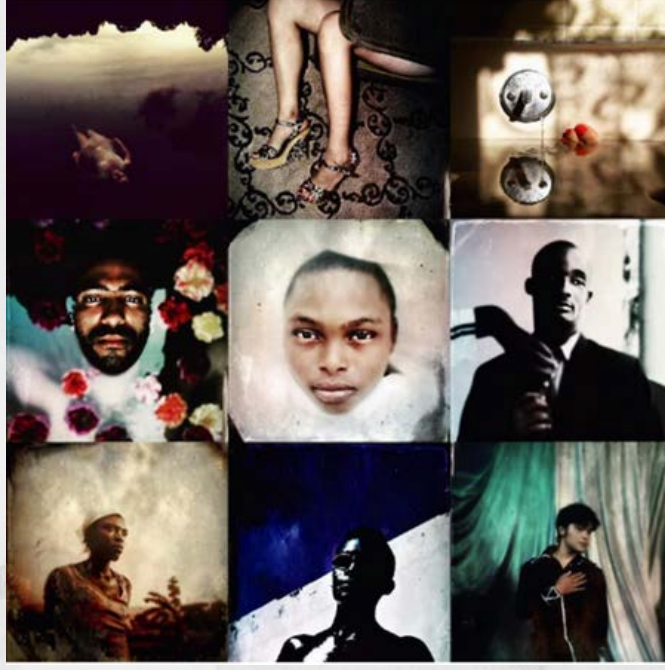
Fotoğraf: Maggie Steber, NatGeo Görsel Arşivi

Maggie Steber, dünya çapında 70'ten fazla ülkede çalışmış ve bu hikâyeye öncülük eden portre gibi, "güzellik ve trajedinin, yumuşaklık ve şiddetin... kalp burkan ve unutulmaz bir karışımını" yakalama yeteneğine sahip bir fotoğrafçı, diyor Cobb. “Hemen zihninizde canlandırabiliyoruz. Etkisini hissetmek için tekrar görmemize gerek yok.”

Nairobi, Kenya merkezli fotoğrafçı ve film yapımcısı Nichole Sobecki, Steber'in işine dair şunları söylüyor: “Katie'nin ailesi Robb ve Alesia ile çekilen bu portre beni gözyaşlarına boğabilir ve her zaman acı, bağlılık ve sevginin insani deneyimde nasıl karmaşık bir şekilde iç içe geçtiğini hatırlatır.” Story of a Face'da Sobecki, Steber'in görüntülerinin “ışık yaydığını, ancak o ışığın hemen dışında karanlık bir farkındalıktan geldiğini” belirtiyor.

Sobecki ayrıca, Steber'in kendisini dolaylı olarak projelerinde kameraya yansıtma isteğinin, “içine bakmak ve kendimizin bodrum ve çatı katı kapılarını açmak için büyük cesaret gerektirdiğini, ancak bunun derin bir öğretici olabileceğini” ekliyor.

Ekvador'un Quito şehrinde doğup, California'nın Los Angeles şehrinde yaşayan Karla Gachet, yeni nesle yol açan kadın fotoğrafçılar da dahil olmak üzere birçok kadın fotoğrafçıyı takdir ettiğini söylüyor, ancak Steber'in yıllar önce bir atölye çalışmasında paylaştığı sözler aklında kalmış: “İyi bir fotoğrafçı olmak istiyorsan çok oku, çok film izle, seyahat et... Sadece fotoğraflara bakma. İyi bir fotoğrafçı olabilmek için ilginç bir insan olman gerekir.”

Fotoğraflar: Maggie Steber

Gachet, “Bence bu, onun fotoğrafçılığında ve kişiliğinde kendini belirgin bir şekilde gösteriyor,” diyor. “Lily LaPalma’nın Gizli Bahçesi’ndeki çalışması, [kişisel gizli duyguları açığa çıkarmayı amaçlayan bir fotoğraf koleksiyonu] o kadar özgündü ki, kendi sınırlarını zorladı.”

Fotoğraf: Evgenia Arbugaeva, NatGeo Görsel Arşivi

Steber, sadece bir kadın fotoğrafçıyı adlandırmakta zorlandı: “Hangi kız kardeşini daha çok sevdiğini sormak gibi... O kadar çok var ki.” Birini seçmek zorunda kaldığında ise, Evgenia Arbugaeva’nın fotoğraflarını “ruh dolu ve ressamane” olarak tanımlıyor.

Steber, “Onun çalışmalarında bir zarafet var. Defalarca ilham almak için fotoğraflarına geri dönüyorum,” diyor. “Nereye giderse gitsin, bir tür yumuşak, sessiz güzellik buluyor; bu, birkaç elmayı gazeteye sarılmış halde bile büyüleyici kılabiliyor.”

Fotoğraf: Evgenia Arbugaeva, NatGeo Görsel Arşivi

Azerbaycanlı fotoğrafçı Rena Effendi, çalışmalarını çevre, savaş sonrası toplum ve sosyal eşitsizlik üzerine odaklayan bir isim, Arbugaeva'nın fotoğraflarının "gerçekliği aşarak beni farklı bir aleme, uzak ve ıssız yerlerle ilgili masallara ve büyülere taşıdığını" söylüyor. "Hikayelerindeki yalnız ve gizemli karakterlere hayran kalıyorum; ister Endonezya'daki bir kelebek yakalayıcısı, ister Arktik'teki bir hava durumu spikeri olsun."

Effendi, "Onun fotoğrafları son derece samimi," diyor. "Sanki odada sessizce oturup, kahramanlarının düşüncelerini neredeyse okur gibi gözlemliyorum."

Fotoğraf: Stephanie Mei-Ling

Fotoğraf: Stephanie Mei-Ling, NatGeo Görsel Arşivi

Los Angeles merkezli belgesel fotoğrafçısı ve film yapımcısı Bethany Mollenkof, Stephanie Mei-Ling'in "portrelerine öyle bir sakin, düşünceli bir varlık kattığını" söylüyor, "bu da izleyiciyi duraklatıp, çalışmayı sindirmeye zorlar."

Mollenkof, "Stephanie, yıllar boyunca öğrenebileceğimiz önemli, ince detaylarla dolu görüntüler yaratıyor; bu fotoğraflar sanki birer eser gibi hissediliyor," diyor.

Fotoğraf: Hannah Reyes Morales, NatGeo Görsel Arşivi

Erika Larsen, doğayla yakın bağlarını sürdüren kültürleri belgeleyen denemeleriyle tanınan bir fotoğrafçı ve çok disiplinli hikâye anlatıcısı, "Bir kadının sürekli olarak tüm olasılık sınırlarını yeniden tanımlayacağını kanıtladığı kişi Hannah Reyes Morales'tır," diyor. "O hassas, kararlı, meraklı, zeki, korkusuz ve gerçekten hiçbir kalıba sokulamaz veya tanımlanamaz... Onun görüntüleri, insanlığın aynasını dönüştürmeye devam edecek."

"Onun Living Lullabies (Yaşayan Ninniler) adlı hikâyesi, gözlerimizi kapatıp hayal kurabilen çocuklar olduğumuzu hatırlatma gücüyle bana çok etkileyici geliyor," diyor Larsen.

New York merkezli belgesel fotoğrafçısı ve film yapımcısı Kholood Eid ise, "O yaratılan her görüntü, empati anlayışının zirvesi olan bir özen ve şefkatle doludur," diyor. "Her durumu, önündeki insanlara ne kadar değer verdiğini hayretle izleyen bir özenle ele alır."

Fotoğraf: Karla Gachet, NatGeo Görsel Arşivi

Lujan Agusti, Arjantin'in Tierra del Fuego şehrinde yaşayan bir belgesel fotoğrafçısı ve görsel hikâye anlatıcısı, Amerikalı çeşitliliği üzerine bir projede çalışan fotoğrafçı Karla Gachet'in, Latina fotoğrafçılık topluluğunda öne çıktığını söylüyor. Agusti, "O, hem yaptığı işle hem de her zaman imkansız gibi görünen yerlere ulaşmanın mümkün olduğunu hissettirdiği için büyük bir referans," diyor. "Karla bu fotoğrafı [bir anne ve yeni doğan bebeği] anlatırken, bunu bir anne olarak yaşadığı deneyimiyle bağlantılandırıyor.... Zor, ancak var olan ve anlatılması gereken gerçeklikleri betimlemek için harika ve şiirsel yollar buluyor."

Fotoğraf: Andrea Bruce

İranlı-Kanadalı fotoğrafçı ve yıllarca Afganistan’da yaşayan Kiana Hayeri, Andrea Bruce’a her zaman hayran kaldığını söylüyor. “Onun çalışmaları her zaman güzel, düşünceli, hassas ve konularına saygılı olmuştur... Her zaman aklımda kalan bir fotoğrafı, Suriye’den çektiği fotoğrafıdır [aşağıda]... Işıklandırma ve poz, fotoğrafı çok kutsal bir hale getirdi.”

Fotoğraf: Andrea Bruce

Fotoğrafçı Jennifer Hayes, Bruce’un Amerika’daki demokrasiyi sürekli olarak incelemesini bir ilham kaynağı olarak gösteriyor. Hayes, “Andrea, farklarımızın ötesinde ne kadar benzer olduğumuzu ortaya koymak için her pikseli kullanıyor... Kültürel uçurumu değil, bağlantılılığımızı vurguluyor,” diyor. “O, insanlığa yatırım yapıyor.”

Fotoğraf: Daniella Zalcmann

Lagos, Nijerya'da yaşayan Nijeryalı sanatçı ve kendi kendine fotoğrafçılık öğrenmiş gazeteci Yagazie Emezi, Daniella Zalcman'ın vizyonunun “naz ve cömertliğe dayandığını ve bu da yaptığı her şeyi şekillendirdiğini” söylüyor. “O, çok kasıtlı bir hızla hareket eder, ama aynı zamanda nazikçe.”

Hannah Reyes Morales ise, “Bu görüntülere baktığımda, deneyimlerimizin ne kadar katmanlı olduğunu ve yüzeyin altında ne kadar şeyin yattığını hatırlıyorum,” diyor. “Bu görüntü aynı zamanda sembollerle olan aşinalığımızı alt üst ediyor; bu semboller, klişeleri onaylamak yerine, bu adam ve onun deneyimleri hakkında sorular sormamızı teşvik ediyor. Hâlâ bu adamın bu sembolleri çerçeveleyip çerçevelemediğine ya da bununla gizlenip gizlenmediğine karar veremedim.”

National Geographic fotoğrafçısı, yazar ve film yapımcısı Ami Vitale ise, “Bir kişiyi adlandırmak imkansız çünkü bu kadınların birçoğu bana ilham verdi... Maggie Steber, Lynn Johnson, Melissa Farlow, Annie Griffiths, Jodi Cobb, Jennifer Hayes, Lynsey Addario, Stephanie Sinclair, Andrea Bruce ve sonraki nesilden pek çok hikâye anlatıcısı, hayran olduğum kadınlar arasında,” diyor.

Vitale, “Onların hepsinin ortak noktası empati ve şefkat,” diyor. “Çalışmaları mükemmel olsa da, bu kadınları en çok sevdiğim şey, sadece güçlü fotoğraflar çekmekle kalmayıp, aynı zamanda platformlarını kullanarak dünyada gerçek bir değişim yaratmak için daha fazlasını yapma kararlılıkları. Onların görüntüleri ve kendileri, bu dünyaya umut ve ışık getiriyor ve sürekli bir ilham kaynağı.”

Kaynakça

- Leung, R. (2022, March 3). *How women photographers have changed the way we see the world. National Geographic.* <https://www.nationalgeographic.com/history/article/how-women-photographers-have-changed-the-way-we-see-the-world> (Erişim 22 Temmuz 2024)

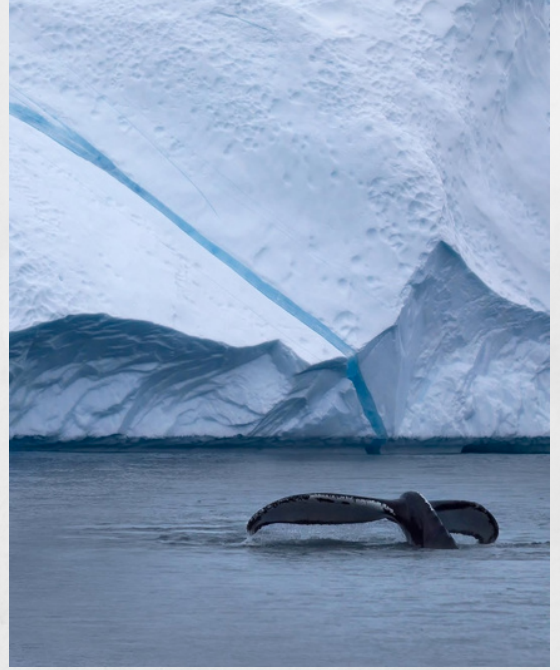

Bilal HUSSAIN

Born in the breathtakingly beautiful and increasingly recognized country of Pakistan, I was raised in the United Kingdom, where I qualified as a Dental Surgeon nearly a decade ago. While balancing a career in healthcare and multiple business ventures, my passion for photography evolved from patient portraits to capturing nature's most awe-inspiring moments.

With an adventurous spirit instilled since childhood and a camera in hand, I have devoted recent years to exploring the world—whether diving into the ocean's depths or soaring through the skies, with a parachute or Cessna around me. Having visited every continent in the last 2 years alone, I remain in absolute awe of nature's unparalleled ability to inspire peace. Through these carefully curated captures, I hope to share glimpses of the planet's extraordinary beauty, inviting you to reconnect with the wonder that surrounds us.

Instagram.com/@bilal_photography
www.bilal-photography.com

Doğumum nefes kesici derecede güzel ve giderek daha fazla tanınan Pakistan ülkesinde, yaklaşık on yıl önce Diş Cerrahisi olarak eğitim aldığım Birleşik Krallık'ta büyüdüm. Sağlık alanındaki kariyerim ve birçok iş girişimim sırasında fotoğrafçılığa olan tutkum hasta portrelerinden doğanın en hayranlık uyandıran anlarını yakalamaya dönüştü.

Çocukluğumdan beri aşılannış maceraperest bir ruh ve elimde bir kamera ile son yılları dünyayı keşfetmeye adadım - yanımda bir paraşüt veya Cessna karavan ile ister okyanusun derinliklerine dalarak, ister gökyüzünde uçarak. Son 2 yıl her kıtayı yalnız gezdikten sonra, doğanın barışa ilham verme konusundaki eşsiz yeteneğine karşı mutlak bir hayranlık içindeyim.

Özenle seçilmiş bu çekimler aracılığıyla, sizi, bizi çevreleyen mucizeyle yeniden bağlantı kurmaya davet ederek, gezegenin olağanüstü güzellik anlarını paylaşmayı umuyorum.

***DÜNYANIN FARKLI BÖLGELERİNDEN
HAYVANLAR ALEMİ
Bilal HUSSAİN***

Senja Adası - Norveç

Senja Adası - Norveç

Tanzanya

Kruger Ulusal Parkı - Güney Afrika

Kruger Ulusal Parkı - Güney Afrika

Güney Afrika

Güney Afrika

Bromo Dağı ve Endonezya Volkanları

Grönland

Antarktika

BİR GECE DÜŞÜ

Hayrettin YAZICI

Sanat yapma iddiasıyla yola çıkmadım. Ben de herkes gibi, sevdiği işlerden keyif alan; sevmediği işlere katlanmayı zül sayan biriyim. Okumayı seviyordum. Bunu burada defalarca söyledim, yine de delicesine sevdiğimi bir kez daha vurgulamak isterim. Çaprazlama okumalar yaparken yolum sık sık şiire çıkıyordu. Tarih, edebiyat, sosyoloji... Bunlar benim ilgi alanlarım oldu hep.

Bir şiir yanım olduğunu çok erkenden keşfetmiştim fakat yazmıyordum. İçimde taşıyordum, ne kadar taşıyabilirsem. Danışacak, konuşacak bir rehberim yoktu; bu yüzden cesaret edemiyordum. Sonunda kendi ellerimle bu suskunluğu kırdım. Yazmaya başladım, ama yazdıklarımı kimseyle paylaşmıyordum. Yalnızca şiir de değil; yazılar, denemeler, hatta bir piyes bile yazdım. Ne kadar piyese benzedi, onu hâlâ bilmiyorum ama yazdım.

Sonra kendime sordum: “İyi, güzel yazıyoruz da sonunda ne olacak? Niçin yazılır bir yazı yahut şiir?” Bu sorunun peşine düşünce fark ettim ki, burada da kırılması gereken bir şey vardı. Yazdıklarımın gün yüzüne çıkması gerektiğine kendimi ikna ettim bir gece. O günlerin dergilerine göndermeye başladım. Önce mahalli dergilerde yayımlandı şiirlerim, sonra ulusal dergilerde. Güvenim arttı: “Galiba ben bu işi beceriyorum,” dedim kendi kendime. Bununla da yetinmedim. Şiirde denemedim ama diğer türlerde yarışmalara katıldım: araştırma, makale... Birincilik, ikincilik, mansiyon derken daha da cesaretlendim. Artık kim tutardı beni!...

Bir gün okulun kütüphanesinde dolaşırken elime bir antoloji geçti: Yunus Emre’ye Şiirler. Bir de ne göreyim, benim şiirim orada! İnanılmaz mutlu oldum. İşte o yıllar, benim için böyle sürprizlerle doluydu. Yazıyor, okuyordum; Bafra’da televizyon sohbetleri, Torum’da konferanslar, hatta “Birinci Bafra Şiir Şöleni”ni bile düzenledik. Başta korkarak girdiğimiz bu işten zaferle çıktık. Kimse gelmez diye endişe ediyorduk, salonda ayakta kalanlar oldu. O gün, şairlik iddiası taşımadığım hâlde, şiirin peşine düşüşüm daha da kuvvetlendi.

Derken aklıma kitap fikri düştü. “Var mı kitabın?” diye soruldukça “Yok,” demek ağır geliyordu. Kendime söz verdim: “Bir dahaki sefere, ‘var’ diyeceğim.” Böylece işe koyuldum. Kapağı bir ressam arkadaşına tasarlattım, şiirleri seçip elden geçirdim. İsme gelince, bir gece aklıma geldi: Ateşle de Gülüm Sulanır Benim. Bir dostum “O ‘de’ gereksiz, kaldır,” dedi. Hak verdim: “Ateşle Gülüm Sulanır” oldu kitabın adı.

Kitap matbaadan çıktığında ayaklarım yere değmeden koştum. Kucak dolusu kitapla eve geldim, duvara dizip sabaha kadar seyrettim. Başarmıştım. Hem kendim için, hem çevrem için bir eşik aşılmıştı. Sonra sadece benim köyümden şimdi galiba onu geçkin kitap daha çıktı. Düşünün, ülkemizde kırk bin köy var ve her köyde on kitap yayımlansa... Müthiş bir şey!

Bu yazının başına oturduğumda aslında rahmetli Bahaeddin Karakoç’tan söz etmeyi düşünüyordum. Ama işte yol beni buraya getirdi. Yazdıkça hatıralar açıldı. Necip Fazıl’ı Kayseri’de on metre yakından dinlemişliğim var. Nurullah Genç’i Erzurum’da tavla oynarken görmüş, yanına oturmuşluğum... Akçaabat’ta bir şiir şöleninde, şadırvanda abdest alırken tanıştığım kişi de yine Bahaeddin Karakoç olmuştu. Şiirlerini çok güzel yazdığı hâlde, o gün sahnede çok kötü okumuştur. İşte orada öğrendim ki, yazmak başka, okumak bambaşka bir meziyettir.

Sonra hayatın yükü ağırlaştı: dört çocuk, öğrencilik, kira, kooperatif borcu, tek maaş... Okumaya devam etsem de, yazmayı uzun süre bıraktım. Küstüm, sorguladım, boşladım. En verimli çağımda yazısız geçen yıllar oldu. Sonradan bunun yanlış olduğunu anlasam da, iş işten geçmişti.

Bugün yine yazıyorum. Nereye çıkacağımı bilmeden, sadece yolun kendisine inanarak...

HAYRİ EKER;

1955 yılında Bursa'da doğdu. Küçük yaşta, baba mesleği olan makine imalat sektörüne girdi ve uzun yıllar çalıştı. Özellikle tekstil makineleri tasarımı konusunda çok ilerledi. 2004 yılında, kendisine ait iki adet makine tasarımı ile Türkiye ekonomisine katkılarından dolayı başkan ödülü aldı.

Çocukluk yıllarında, resim sanatı ve maket çalışmalarına ilgi duydu, sonraki yıllarda amatör klavye müzikle uğraştı. Resim konusunda, halen, özellikle karakalem, akrilik ve yağlıboya çalışmalarını başarıyla sürdürmektedir.

Fotoğrafa 2013 yılında başladı. Tasarım ve resim sanatına olan ilgisinden dolayı, fotoğrafı da, sanatsal bakış açısıyla, tasarım ağırlıklı olarak ele almaktadır. Her türlü fotoğraf akımını titizlikle uygulayarak, baktığı ve gördüğü dünyanın daima ötesini sunmaya çalışmaktadır.

Bursa Görsel Kültür Derneği ve Urla Fotoğraf Gönüllüleri Derneği üyesi olan ve Mayıs-2025 tarihinde Olcay Reyent ile siyah-beyaz kompozit fotoğraf çalışmalarının yer aldığı, küratörlüğünü Gönen Gerzile'nin yaptığı "Bakışın Ötesi" adlı sergisini Urla'da açan Hayri Eker, "Sanatın Yaratıcılığa Etkisi" ni şöyle açıklıyor;

Sanat, yaratıcılığı tetikleyen ve geliştiren önemli bir unsurdur. Her türlü sanat dalı, insanın hayal gücünü ve yaratıcılığını ortaya çıkararak onun farklı perspektiflerden bakmasını sağlar.

Bir tablo, bir heykel ya da bir şiir insanın duygusal olarak etkilenmesine yol açarken, aynı zamanda düşünce yapısını da zenginleştirir. Sanat, bireyin iç dünyasına yapacağı bir yolculuk olarak da düşünülebilir.

Sanatın yaratıcılığa etkisi sadece bireyin psikolojik olarak gelişimine katkıda bulunmakla kalmaz aynı zamanda problem çözme becerilerini de artırır. Sanat, kişilerin hayal gücünü ve yaratıcılığını harekete geçirerek farklı bakış açıları kazanmalarını sağlar.

Bu sebeple, sanat aktiviteleri yaratıcılığın gelişiminde önemli bir rol oynar. Sanatla uğraşmak bireylerin daha esnek düşüncelerini ve alternatif çözüm yolları bulmalarını destekler.

SİYAH - BEYAZ KOMPOZİT FOTOĞRAFLAR
Hayri EKER

Prof. Dr. Zühre ŞENTÜRK

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi mezunuyum. Akademik hayatımın 22 yılını Ankara'da (20 yılı, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde, 2 yılı ise Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde), 22 yılını ise yalnızca 2 yıllığıma diye yola çıkıp geldiğim Van'da (Van Yüüncü Yıl Üniversitesi Fen Fakültesi'nde) geçirdim. Uzmanlık alanım Elektroanalitik Kimya olduğu için elektronlarla dans etmeyi çok sevmekteyim. Öte yandan gönül penceresinden gördüğüm güzellikleri de yazıya dökmekten büyük keyif almaktayım.

BİR MASAL MIYDI GEÇEN YILLAR?.. KAÇ YAPRAK VAR ELİMİZDE?..

Prof. Dr. Zühre ŞENTÜRK

Artık biliyorsunuz... özgür kıyılara yelken açtığımdan bu yana çat oradayım ... çat buradayım ... çat ise kapı arkasında... yok kapı arkası olmasın... gerçi artık saçlar da eskisi gibi uzun değil ama sürekli onları süpürge ediyorum falan sanıp üzülsünüz hâlime... ne olur, ne olmaz... yanımızdan jet hızıyla geçip gitmeden; hayatı koklamaya vakit bulmanın güzelliği deneylerle sabittir... benden söylemesi...

İstanbul'dan Van'a döneli henüz 1 ay olmuştu ki; çifte kavrulmuş iki fıstıklı lokumdan ilkinı tatmak için önce hoopp ver elini Ankara... 3 gün sonrasında da, ikinci lokum için bi' koşu âşıklar şehri Uşak'a... lokumları kimlerle paylaştığımı 2 bölümlük 'ARKASI YARIN' da ağız tadıyla anlatacağım...

Ankara, 5 yaşımdan başlayarak 40 yıl kesintisiz olarak bana ev sahipliği yapmış bir kenttir... öyle ki; annem ve babam 1978 yılında İstanbul'da bir yaşamı seçtiklerinde bile onlarla gitmeyip; 21 yıl daha sürecek Ankara serüvenime devam etmiştim... 1999'un sonlarında başlayan Van'lı yıllarımda da sık sık gelip gittim zaten... özellikle ilk 10 yıl YÖK bünyesindeki Üniversitelerarası Kurul Üyeliğim gereğince rektörlerimizle birlikte en az ayda bir kez gelir ve Kızılay'ın göbeğinde çok şirin bir otelde kalırdım... otelin sahibi yaşlı amcam başta olmak üzere tüm çalışanlarını da iyi tanırdım... onlar da beni... ne yalan söylemeli; odamın konforu konusunda biraz da ayrıcalık yaparlardı... evim gibiydi sanki... sıcacık... kahvaltısında hiç unutamadığım lezzetlerden biri de; sigara böreklerinin çıtırılığıydı...

Sonraki zamanlarda da yolumu Ankara'ya her düşürdüğümde bazen öğrencilik yıllarımdan can arkadaşlarımda kalırken; bazen de Kızılay ve çevresinin eski ruhunu yeniden hissetmek için o otelimde konaklamayı seçmekteydim...

Ankara'dan uzak geçen son 25 yıl içinde (ruhen değil ama bedenlen) otelime her geldiğimde hemen bir alt sokak olan Ataç'ın 21 numarasında yer alan Alemdar Apartmanı'na uğramadan da

hiç geri dönmedim... bu kez gidişimde de yaptığım gibi... ve çok iyi bilirdim ki; yüreğim beni her defasında alıp hoopp diye 1960'ların sonlarına doğru bir yolculuğa çıkaracaktı... çocukluk hâinden yavaş yavaş gençliğe doğru adım attığım o büyümlü yıllara yâni... orta ikinci sınıftan lise son sınıfa kadar Şentürk ailesine sıcacık yuva olan Alemdar apartmanı hâlâ yerinde durmakta kararlıydı... bütün kentlerde dev binaların dikildiği yeni yapılaşma sürecinde geçmişin bütün izleri giderek yok olurken; bizim Alemdar'ın yalnızca rengi değişmişti... o yıllarda gri boyalıydı... şimdilerde ise vişne çürüğü... biz en üst katta oturuyorduk... arkaya bakan tarafında boydan boya bir balkonu vardı...

Çooookk uzun yıllar önceki apartmanımızı bu kez de dimdik ayakta bulmanın mutluluğuyla her zaman yaptığım gibi hemen yolun karşısındaki kaldırıma geçip binanın en üst dairesine yüreğimin eşliğinde uzun uzun bakmaya başladım... ve yine o yıllardan melodiler dökülmeye başladı sokağa sanki...

1960'lı yıllar... sokaklarda oynayan, bakkalda kalan son horoz şekerini alan, pembe dizilerle pembe pembe hayâller kuran dertsiz son çocuklar olduğumuz yıllar... üzerine kolalı beyaz dantel örtülerin özenle geçirildiği, sabah 6.00 dolaylarında uyanır uyanmaz ilk iş olarak düğmesi çevrildiğinde 'burası Türkiye Yayın Postaları Ankara Radyosu' diyen tok bir erkek sesinin bizi karşıladığı radyolu yıllar... Fecri Ebcioğlu'nun yabancı şarkılara yazdığı sözlerle 45'lik plak şarkılarının dinlendiği yıllar... siyah-beyaz ekranlı televizyonların evimize yavaş yavaş konuk olma hazırlığına geçtiği yıllar...

Ankara'ya toplantılarım nedeniyle 25 yıl önceki gelişlerimde karşı kaldırımdan apartmanımıza bakarken yüreğim bana hep şöyle seslenirdi:

"Öyle bir geçti zaman ki... 1960'lar da, 1970'ler de, 1980'ler de oldu mâzi... üzerine çektik koca bir perde..."

Oysa bu gelişimde yine karşı kaldırımdan geçmişin unutulmaz melodilerini yüreğimin eşliğinde dinlerken; o yürek birden bana dönüp dedi ki:

'Bak geçen o son 25 yıl da öncekiler gibi oldu mâzi... yarın geldiğinde, bugün de öyle olacak... çünkü zaman, bizim konduğumuz... gelecek ve sonra gidecek... amaaa unutma... bir masal değildi aslında geçen yıllar... o kadar çok yaprak var ki senin elinde... hem de o kadar çok"...

Şimdi yeniden Van'daki evimdeyim... biraz yorgun ama tarifsiz keyifli... yüreğim sıcacık... rüya gibi geçen 1 haftanın ardından İKİSİ BİR ARADA kahvemiyudumlamaya başlamıştım ki; radyomdan bu kez de Fikret Kızılok yetişti geldi... 1980'lerden bir seslenişle..

"BİR GÜN OLSUN UNUTUNCA DIŞIMDA KALİYORSUN
OYSA SENİ DÜŞÜNÜNCE İÇİME SİĞMİYORSUN
ZAMAN ZAMAN, ZAMAN ZAMAN, HIMMM O ZAMAN"

Zühre – Van
22 Mayıs 2025

Farshad GHADIANI

Farshad Ghadiani, İran ve Türkiye’de faaliyet gösteren Sanjacq Reklam Şirketi’nin kurucusu ve sahibidir. Felsefe, tarih ve sanat alanlarında 200’den fazla illüstrasyonla bu alanlarda önemli katkılar sağlamaya çalışmıştır. Sanat ve teknolojiyi birleştirerek, çeşitli alanlarda, özellikle reklamcılık, yayıncılık ve dijital tasarımda kullanılabilecek çeşitli eserler yaratmıştır.

Her zaman yaratıcılık ve kaliteye odaklanarak, müşterilerine benzersiz eserler sunmak ve illüstrasyon ve grafik tasarım sanatını geliştirmede önemli bir rol oynamak için çaba göstermiştir. Ghadiani,

- Adobe Photoshop
- Adobe InDesign
- Adobe Illustrator
- CorelDRAW
- FreeHand
- Adobe Premiere programlarında uzman olup; sanatsal tasarımlar ve işler üretmektedir.

BİR FOTOĞRAF (DİJİTAL) BİR YORUM

A Face Within Oblivion

fgdigitalarts Name of the work: A Face Within Oblivion
Design software: Photoshop
Bir karşılaşma hiç tam olarak gerçekleşmezse, geriye ne kalır?
Dört figür: parçalanmış bir mekânda, sessiz, tamamlanmamış.
Ne bir anlatı var, ne bir temas.
Sadece duraklama, mesafe ve hafıza ile unutulmuş arasında tutulmuş bir nefes.
Ortada bir kadın — yüzü taşla karışıyor, bedeni siliniyor ama hala orada.
Solda bir adam — ona bakıyor ama yüz hatları çoktan çözülmüş.
Sağda bir kadın — karanlığa gömülmüş, kasıtlı olarak silinmiş bir hafıza gibi.
Ve dördüncü — zamanların ortasında, sessiz ama mevcut.
Bu eser, hatırlamak ya da anlamak için değil. Sadece o sınırdaki durmak için: hafızanın henüz teslim olmadığı yerde.

- 🕯 Yokluk bazen varlıktan daha görünürdür
- 😞 Bazı yüzler hiç kaydedilmez, çünkü zaten kalmaları amaçlanmamıştır
- 🗺 Bazen “neredeyse” gerçekliğin ta kendisidir
- 🗑 Çatlaklarda ve sessizlikte oku
- 🌫 Bu bir varlık değil; bir kayboluştur

Halil SARIİŞİK

PATAGONYA FOTOĞRAFLARI

Sayın Halil Saruışık'ın Patagonya'ya ait fotoğraflarına Görence Dergi'nin Haziran ve Ağustos ayları (2025) 34 ve 36. sayılarında yer vermiştik. Bu sayımızda Patagonya fotoğraflarıyla devam ediyoruz.

Patagonya, Şili ve Arjantin'in güneyindeki bölgedir. Arjantin'deki Rio Colorado ile Şili'deki Bio Bio nehirlerinin güneyi ile Macellan Boğazı'nın kuzeyi arasında kalır. Magellan Boğazının güneyindeki Ateş Toprakları da Patagonya'ya dâhil edilebilir.

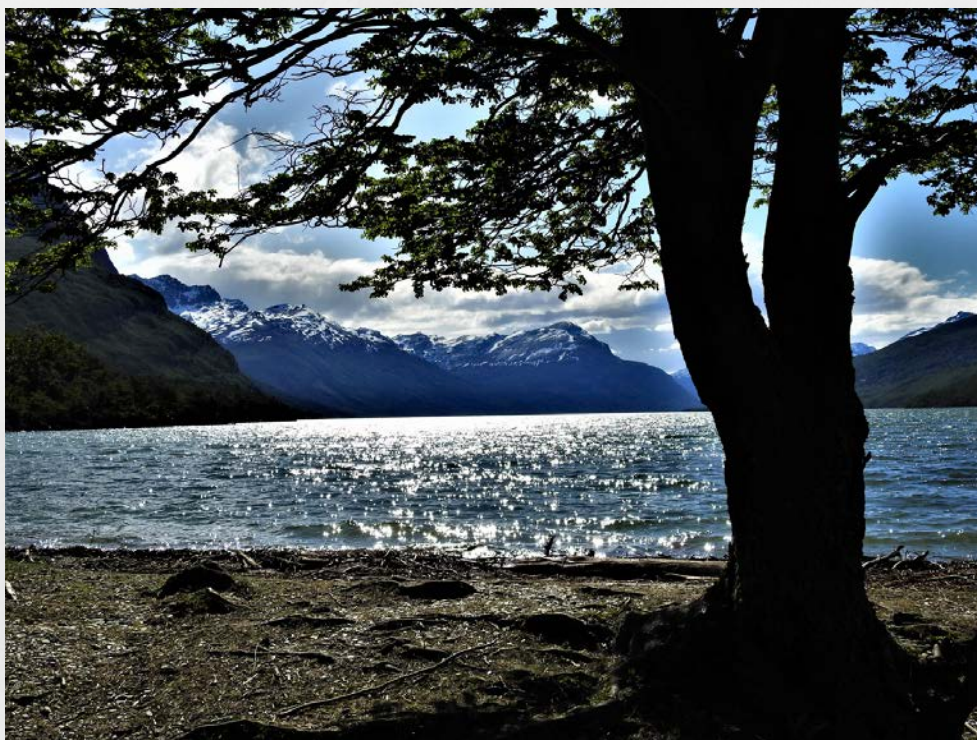
Rivayete göre Ferdinand Macellan, ismini verdiği Macellan Boğazı'ndan geçerken bu topraklarda gördüğü guanako postlarına bürünmüş ve yüzleri boyalı yerlileri bir İspanyol öyküsündeki Patagon adlı bir canavara benzeterek bölgeye bu adı vermiştir (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Patagonya> Erişim 22.05.2025).

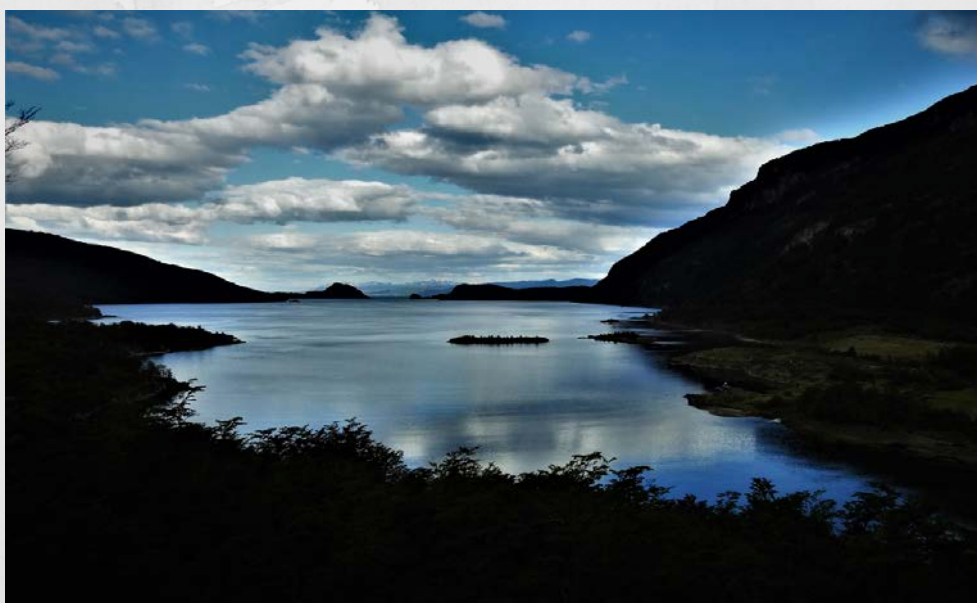
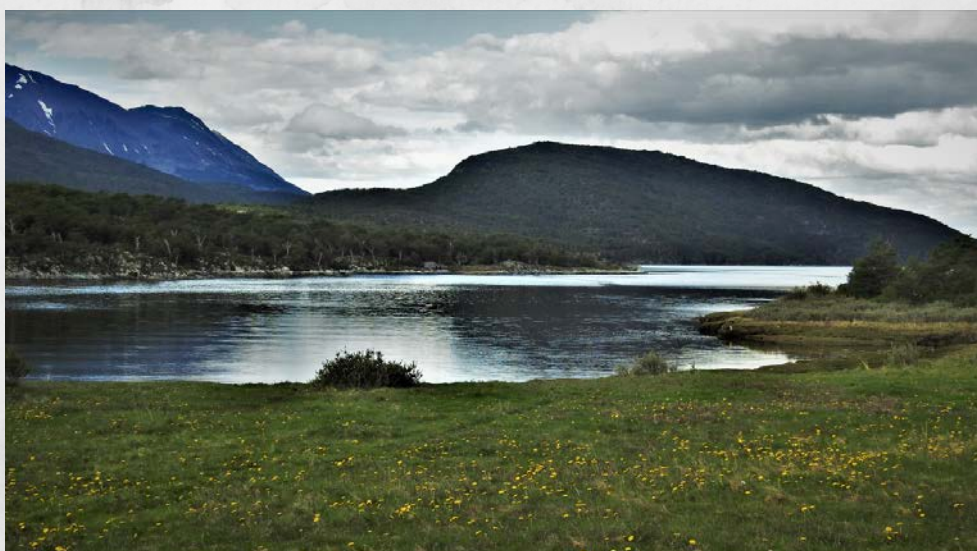

PARNASİZM NEDİR?

Prof. Dr. Ömer SOLAK

Parnasizm, Romantizm ile Realizm arasında konumlanan, ancak şiir anlayışı bakımından Sembolizme daha yakın duran bir edebi akımdı. Parnasyen şairler, Pozitivistler gibi gerçeklikle uzlaşan kişiler değildi; onlara göre evren, içinde saklı sembolik dili çözecek seçkin okuyucusunu bekliyordu. Bu nedenle şiirin amacı, evrenin bu gizemini ifade edebilecek bir dil kurmak olmalıydı. Daha derinlikli bir şiir dili arayışıyla birçok teknik üzerine çalıştılar: Sembolizmden müzikalite kavramını ve resim-şiir anlayışını, Romantizmden ise “sanat için sanat” ilkesini aldılar ya da yeniden yorumladılar. Bir cümleyi dizeden dizeye taşıyan enjambment (anjanbman) tekniğini yaygınlaştırarak Fransız şiirine yeni bir dinamizm kazandırdılar. Amaçları, sembolik değer taşıyan metaforlar ve mecazlarla yüklü ifadeler aracılığıyla çok katmanlı, yoğun anlamlar içeren bir şiir kurmaktı. Romantik şiirin aşırı duygusallığını ve toplumsal ya da siyasi meselelerle olan ilgisini fazla serbest ve dağınık buldukları için, daha disiplinli ve kusursuz bir şiiri savundular. Bu yönleriyle de Neoklasik geleneğe bir adım daha yaklaştılar (Mortelette, 2005).

Parnasizm akımı ilkin 1860'ta Le Parnasse contemporain adlı şiir dergisi etrafında ortaya çıktı. Dergi, merkezi figürü olan Leconte de Lisle eliyle genç şairleri “kelimeleri heykeletraşlar gibi işlemeye” çağırıyordu. Ardından ilk Parnasyen şiir antolojisi 1866'da yayımlandı. Sonrakiler ise 1869 ve 1876'da Sully Prudhomme, de Lisle, de Banville, Mallarmé, Verlaine, François Coppée ve Heredia'nın şiirleriyle çıktı.

Leconte de Lisle (1818-94), hukuk tahsili için Paris'e gelen bir taşralıydı. 1848'devriminde hem kralcı hem de ateşli bir Fourier mezhebi taraftarı olarak yer aldı. Derken her türlü sosyopolitik faaliyetten ayrıldı ve sadece sanatı için yaşamaya başladı. 1952'de Poèmes antiques, 62'de Poèmes barbares ve 84'te Poèmes tragiques'i yayımladı. 1966'da Parnasse grubunun şefi oldu. Bu akım tesirindeki şiirleri cahil halka ve ahmak Hristiyanlığa lanetlerle doluydu. Şiirlerinde kâh tabiatın bakir ve coşkun güçlerine sığınıyor; onlardan güzellikler bulup çıkarıyor; kâh gençlik heyecanları ve hatıralarında teselli buluyordu. Teophile Gautier (1811-72) Paris'te resim öğrencisiyken Romantiklerle dost olup Romantizmin Tarihi'ni yazdı. Gautier aslında ruhlar âlemine ve korkunç ölüm tasvirlerine düşkün bir romantikti. Ama Romantiklerden biraz farklı tanımladığı “Sanat için sanat” ilkesi, zamanla Parnasyenler için bir düstur oldu. Birkaç arkadaşı ile birlikte 1835'te üçüncü cenacle'ı kuran Gautier, 1952'de bütün şiirlerini Emaux et Camees'de (Mineler ve Kakmalar) topladı. Ömrünün sonuna kadar da düzenli hayatı ve pratik fikirleri küçümsedi. Cenacle'da giydiği yeleklerin ve kravatların garipliği ile burjuvaları hayrete düşürmeye bayılırdı. Ressamlık, şairlik ve sanat eleştirmenliği onda harika bir terkibe ulaşmış; oradan da Parnasizm doğmuştu. Ona göre çetin ve sefil bir hayattan ve belirsiz bir gelecekte kaçmak ve daima güzele sığınmalıydı; hayatın bir sırrı varsa, o da güzelin revnaklı ahengindeydi. Şiir denilen şey de zaten güzelin bir tasviri, hayatın gizli ritmini sezmiş bir betimi değil miydi?

Erken yaşta hayata veda eden José María Heredia sonuna kadar Lisle'in şiir düsturlarına bağlı kaldıysa da diğerleri bir süre sonra teker teker kendi yollarını çizdiler. Sully Prudhomme şiire sevdalı bir mühendisti. Ömrü boyunca endişeli hassaslığı yüzünden acı çekti. Metodik zekâsı ve yerli yerinde bir hayat isteğiyle dış dünyanın realitelerini bir türlü uyuşturamadı. Bu da onun muzdarip bir ruh yapmıştı. Öyle ki Stances et poèmes ve Les solitudes'deki şiirleri hayatın darbeleri ile incinmiş derin duyguların şiirleriydi. François Copée evvela Parnasizmin izinden giden şiirler kaleme aldı. Ardından da kapalı ve mütevazı bir ev hayatını terennüm eden şiirlerden oluşan Les humbles'ı (Alçakgönüllüler) ve bazı manzum piyeslerini yazdı. Edmond Rostand ise Cyrano de Begerac ve La Princesse lointaine (Uzaktaki Prenses) adlı manzum oyunlarındaki dramatik şiirleriyle bir başka Parnasyendi.

Kuşkusuz bu akımın, sonraki birkaç on yılda ulusötesi etkileri de oldu. Alberto de Oliveira'nın öğrencisi Olavo Bilac, sağlam dize mimarisi ve ölçüyü güçlü bir duygusallıkla birleştirebilen Brezilyalıydı. Antoni Lange, Felicjan Faleński ve Leopold Staff Polonyalı Parnasyenlerdi. Andrew Lang, Austin Dobson ve Edmund Gosse gibi İngiliz şairler, ballad, villanelle ve rondeau gibi Fransız biçimleriyle deneyler yapan İngiliz Parnasyenleriydiler. Türk şiirinin Servet-i Fünun evresinde Tevfik Fikret ve Cenap Şahabettin kuşkusuz güçlü Parnasyenlerdi.

Neşe LÜLEÇ

Eskişehir doğumluyum. İlk ve orta öğrenimimi Eskişehir’de Süleyman Çakır Kız Lisesi’nde, liseyi Ankara Başkent Lisesi’nde tamamladım. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat ve Maliye Bölümü mezunu olup; Yüksek lisansımı Gazi Üniversitesi Maliye Bölümünde yaptım. Halen Anadolu Üniversitesi Felsefe Bölümü öğrencisiyim.

Maliye Bakanlığı’nda Vergi Müfettişi, TÜBİTAK’ta mali konularda Başkan Danışmanı, Bütçe ve Finansman Müdürü, Türkiye Bilimler Akademisi’nde Mali Koordinatör olarak görev yaptım.

Resim çalışmalarına 1998 yılında başladım. Ressam Hikmet Çetinkaya ve ressam Lütfü Günay ile atölye çalışmaları yaptım. Ressam Ohan Kiremitçi’den farklı resim teknikleri ve sanatsal teoriler konusunda özel eğitim aldım. “Neşeli Renkler” adlı resim atölyemde resim ve sanat eğitimi verdim.

Eserlerimde renkçi ve empresyonist tarz görülmekte; izleyenlere özgür, rahat, kararlı fırça darbeleri, coşkulu renk kullanımı ve renk geçişleriyle coşku ve mutluluk yaşatmaktadır. Kullandığım renkler neşe, sevgi, aşk, mutluluk, huzur vb. insana özgü duygusal nitelikleri aksettirmektedir.

Yağlı boya, sulu boya, lavi, kara kalem, pastel teknikleri kullanarak ürettiğim eserler ile 9 kişisel sergi, 35 karma sergi, Moskova, Atina ve Paris olmak üzere 3 yurt dışı karma sergi açtım ve 5 canlı performans etkinliği gerçekleştirdim.

Evrendeki her varlığın özel ve tek olduğunun bilinci ile insana, doğaya, hayvanlara duyarlı olup; sosyal projelerde yer almakta ve bu alandaki projeleri desteklemekteyim.

Çalışmalarımı Ankara ve Toronto /Kanada’da sürdürmekteyim.

Kişisel Sergiler

2008 Teraspark Sanat Galerisi, Denizli

2009 Eldem Sanat Galerisi, Eskişehir

2009 Bilkent Center Sanat Sokağı RC Art Galerisi, Ankara

2010 Via Life AVM, Ankara

2010 Müni Art Sanat Galerisi, Ankara

2010 Bayındır Hastanesi, Ankara

2011 Neşeli Renkler Atölyesi Açılış Sergisi, Ankara

2012 Neşeli Renkler Atölyesi, Ankara

2019 Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ankara

Yurtdışı Karma Sergiler

2007 (Anadolu’dan Esintiler) Atina

2007 (Anadolu’dan Esintiler) Moskova

2009 (Clouleurs De La Turquie 8) Paris

Canlı Performanslar

- 2007 Armada AVM ,Ankara
2009 Rotary Kulübü(Engelliler Yararına) Adıyaman
2009 Lösev Yararına ,Kuğulu Park,Ankara
2009 Akçakoca Kültür ve Sanat Festivali, Akçakoca
2010 Akçakoca Kültür ve Sanat Festivali, Akçakoca

Karma Sergiler

- 1999 K. G. M Sanat Galerisi, Ankara
1999 TÜBİTAK Feza Gürsey Salonu, Ankara
2000 K. G. M Sanat Galerisi, Ankara
2000 TÜBİTAK Feza Gürsey Salonu, Ankara
2001 K. G. M Sanat Galerisi, Ankara
2001 Hazine Müsteşarlığı Sanat Galerisi , Ankara
2006 Galeri Valör, Tualden Okula, Ankara
2006 Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi, Ankara (Mülkiyeliler Görsel Sanatlar Sergisi)
2006 An Art Sanat Galerisi ,Ankara
2006 Galeri Valör , Ankara
2007 Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi , Ankara (Mülkiyeliler Görsel Sanatlar Sergisi)
2007 Doku Sanat Galerisi , Ankara (Haydi Kızlar Okula Kampanyası)
2007 An Art Sanat Galerisi, Ankara (Anadolu'dan Esintiler)
2007 An Art Sanat Galerisi, Ankara (Bir Renk de Demokrasi İçin)
2007 A. Ü. Mühendislik Fakültesi , Ankara (Renklerin Dili)
2007 A. Ü. Tıp Fak. Pediatrik Moleküler Genetik Ana Bilim Dalı Toplantı Salonu, Ankara
2007 Medya Sanat Galerisi, Ankara (Yeni Yıl Resim Sergisi)
2008 Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi, Ankara (Mülkiyeliler Görsel Sanatlar Sergisi)
2008 Otistik Çocukları Koruma ve Yönlendirme Derneği, Denizli
2008 Bilim Kültür Sanat Galerisi , Ankara (Yaz Karması)
2008 ÇAĞSAV ,Ankara, (Altı Nokta Körler Derneği Yararına)
2008 Sanayici ve İş Adamları Vakfı , Ankara (Kadın Platformu Derneği)
2009 Kavaklıdere Bayındır Hastanesi ,Ankara
2009 Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yararına, Ankara
2009 LÖSEV Yararına, Ankara
2009 Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi, Ankara (Mülkiyeliler Görsel Sanatlar Sergisi)
2010 İlke Sanat Galerisi, Ankara
2010 Fırça Sanat Galerisi , Ankara (Sevginin Ana Renkleri)
2010 Ankara Sanayi Odası Sanat Galerisi, Ankara
2010 Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi , Ankara

RESİM ÇALIŞMALARI

“KADIN”

Neşe LÜLEÇ

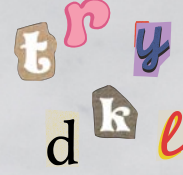

YAZI / ŞİİR

*kapitalizm karşıtlarının sevmediği
büyük harfler
yaşasın küçük harfler.*

*Noktalama işaretleri, MÖ II. yüzyılda Aristofanes'le başlamış.
Türk edebiyatında ise ilk kez Şinasi Şair Evlenmesi adlı eserinde kullanmış.
Türkçe'de kullanımının gelişimi ise Tevfik Fikret ile Halit Ziya Uşaklıgil sayesinde olmuş.*

Şiirlerinde imla kurallarını reddetmiş ve kendine has imla kuralları kullanmış olan Attila İlhan ise büyük harf hiç kullanmamıştır.

Ünlü Fransız yazar Georgec Perec'in hiç 'e' harfi kullanmadan yazdığı 'La Disparition - Kayboluş' adlı romanı, hiç 'e' harfi kullanılmadan Türkçe'ye Cemal Yardımcı tarafından çevrilmişti (Yazar anne ve babasını nazi kamplarında kaybetmiştir ve e harfi yani eux onları temsil eder).

900'den fazla şiiri olan e. cummings kullanmayı reddettiği büyük harflerin kendi adında da kullanılmasını istememiş, küçük harflerle yazılması için mahkemeye bile başvurmuş.

Büyük harf kapitalizm karşıtlarının sevmediği harftir edebiyatta.

Şiirlerinde büyük harf, noktalama işaretleri hiç kullanmayan Attila İlhan, noktalama işaretleri ile sözcüklere vurgu ve tonlama yüklemekten çok, okuyucunun şiiri kendince yorumlamasını ve herkesin kendince şiirden çıkarımlar yapmasını amaçlar. Üstelik Attilâ İlhan'ın ustalığı bu noktada kendini belli eder. Şiirlerinde noktalama işareti kullanmamasına rağmen sözcüklerin anlamı ve ahengi, vurguyu kendiliğinden ele verir. Böylece okuyucuyu büyüler.

Büyük harfi reddeden şairlerden biri de (en sevdiğim şair,) değerli hocam Hayati Baki'dir.

Nedenlerini hiç sormadım.

Ancak onun türler ve şeyler arasında ayırım yapmayı, kimsenin kimseye büyüklük taslamasına izin vermeyen dünya görüşü, emperyalizmin ve kapitalizmin azametli duruşuna meydan okuyuşu, dürüst kişiliğinin yazılarına ve harflerine yansıyan eşitlikçi tavrı, alçakgönüllü küçük harfleriyle hiçbir sözcüğün başında hiç bir harfin egemenlik kurmasına izin vermiyor.

Annem de derdi ki:

“Hiç kimsenin size bir santim tepeden bakmasına izin vermeyin. Ama, siz de hiç kimseye bir santim tepeden bakmayın.”

o da küçük harf severdi.

annem bilge, tevazu sahibi, aşkın bir kadındı.

gül yaprağı gibiydi. Ne taşar ne de taşırırdı. kuralları kendi koyardı.

Müthiş bir okurdu.

joyce'un noktalama işareti kullanmadan yazdığı molly'nin repliği ise 4391 sözcükten oluşuyor.

kural yıkmak için önce kuralı bilmek gerek elbette, ömrünü vermek gerek...

sonra:

yaşasın küçük harfler...

Sabah kalkınca aynaya kadar olan adımlar en zorlu olanıdır... Aya çıkan astronotların yürüyüşü gibi... Bunu bazen gençler bile yarı uykuda yapar... Bu bir bilinmeze giden en kestirme yoldur... Denize kavuşmak gibi... Ayna seni severse iyiyi oynar...

Aynada ne görürsem güne öyle başlarım... Bir gün evvel yaşadığım iyi ve kötü şeyler önce önüme dökülür... Nedense bütün maçları kötü olaylar kazanır... İyi olaylar artık küme düşmüştür ve artık kötü olaylar rakipsizdir...

Yaşlıların ani bir ters rüzgar estirir, gençler ise ebeveynlerinden geçen genleri daha önce saygısızlık zamanında olgunlaştırır...

Hayat ve zaman mukayese ve adalet yoksunu insanların hoyrat ve sinsî sahnesidir...

Kadir kıymet bilmez bir yalnızlıkta tek dost belki de aynalardır...

Geceleri aynaya bakmam, gecenin gördüğünü gündüz beğenmezmiş... Aynalar bu yüzden arada kırgın bana...

Oysa gece ya da gündüz en dürüst aynalar, eğer bakmasını bilerseniz...

İçinde sonsuz bir evren var, gözyaşı sevinç, arzu ve umut var...

Aynalara hep teşekkür ederim dürüst ve adaletlilerdir...

O yüzden taşımak zor ve risklidir...

Ayna kırmak, kalp kırmakla eşdeğerdir...

Gün ışıktı dolsun içinize...

Ecz. Ateş Ali ÇALIŞ

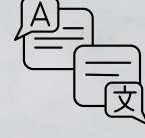
MARTILARIN ÇIĞLIĞI

Gözlerimi kapattım
Binlerce hayal arasından,
Aklım sende yine...
Güneşi batırdım kara gözlerinde,
Kızılığın ardından gelir alacakaranlık,
Alelacele koşturma,
Martılar haykırıyor ismini,
Çığlık çığlığa,
Biriktirdiklerim,
Sustuklarım,
Dilimin ucundakiler,
Gönlümde saklı kalanlar,
Söylemek isteyip de sessizliğimde,
Ne varsa martıların dilinde.
Radyoda Emel Sayın; "Öyle sarhoş olsam ki bir daha ayılmasam,
Her şey bir rüya olsa unutarak uyansam..."
Unutmak kolay mı her yer sen kokarken,
Her yerden sen akarken,
Ellerimi kanatsa,
Parmaklarımı acıtsa da,
Gülü dikeniyile sevdim,
Sen gidince,
Dikeni kaldı,
Yaktı bedenimi.
Dön dediğime bakma,
Dönsen de üşürüm artık.

Banu DUMAN

20 Haziran 2025 / 18.35

KÜSLÜK HALİM

*Kelimelerim tanıımıyordu henüz birbirlerini,
Başlığı yoktu henüz kurgumun,
Üstelik kalemimde kurşun bitmişti,*

*Unutmamak için sıralıyordum içimden ,
İçim de karışınca işe kelimeler hepten küstü.
Arınmamıştı daha kelimeler,*

*Kaçıncı kelimeye sığdırmıştım arınmışlık duygusunu,
Yazdıkça yazasım geliyordu küslüğü unutturmak için,
İlhamım da mı küsmüştü yoksa,*

*Üçüncü dizeyi yazıyordum neredeyse,
Ne ilham ne küslük yoktu kavgası yoktu artık,
Kalem yazıyordu...*

*Denizsiz kalmış denizci gibi,
Seyir yoksa defter yoktu,
Defter yoksa seyir yoktu,
Ne meteoroloji ne konum ne de rota umurunda değildi,*

*Aklımda pıtrak desenli kilimler dokuyordum inadına karaya vurup,
Denizi içip içip deniz oluyordum boğulmamak için,
Hücrelerim ozmos yapmaktan yorgun,
Deniz suyunda ne varsa kanımdaydı artık,*

*Ayaklarıma halhal takıp yürüyorum karalarda sessizlik sevmiyorum,
İyi ki seyir defterini yok ettim diyorum bunca şey nasıl yazılırdı kağıda...
İyi ki küstüm diyorum bunca şey nasıl açıklanırdı hakim karşısında...*

Not: Şekersiz kahveyi sevdiğin gibi sevemedin beni o yüzden küstüm sana...

Fazilet KIRTAY

ADIN GEÇİNCE

*Güneşli bir mavilik birikir
Susamış kurnalara,
Söz açılarda senin adından
Yaban gülleri çiçeğe durur
Isınır içim...*

*Dilim güler, gönlüm çağlar
Tutuldum bir kez sevdana,
Kerem'im yolunu bağlamıyor
Karlı boranlı dağlar,
Sular kesildi yanıyor içim.*

Hasan ATABAŞ

f: Hasan Atabaş

BURSA

Bursa gönül teli, yürek buğusu,
Bahçemizin en alımlı kuğusu,
Asırlardır ozanların sagusu;
Kendine yar kılmış, Bursa'yı zaman,
Çeker ırakları bir ince keman...
Bursa ruhumuzun mihenik taşıdır,
Ezelden, ebede bir yol başıdır,
Örgüler içinde hint kumaşıdır;
Her diyarda aramakla bulunmaz,
Suları mercandır içip kanılmaz...
Her yürekte esen bir sevda yeli,
Zannedersin deymiş Tanrı'nın eli,
Severim ben seni bildim bileli;
Ne yanından baksam, sana doyamam;
Kıyarım kendime, sana kıyamam...
Gezerken anlarsın Bursa şehrini,
Burada görürsün dinin sihrini,
Ve çekersin bir güzelin kahrını;
Aklın kalmaz terkettiğin illerde,
Yıkarsın gözünü yeşil dallarda...
Arada bir şehri gör Topaneden,
Bulunur güzellik sana el eden,
Usanma, gez, dolaş hiç dinlenmeden;

Bir topak al Uludağ'ın karından,
Kurtul sıcaklığın korkularından...

Öylece yeşilde kalsın gözlerin,
Dal git hülyasına şehzadelerin,
Öyle bir tarih ki, derin mi derin ;

Kaderidir sanki iki devletin,
Gelmiş, geçmiş Aziz Milletin...

Çeker seni eski Bursa evleri,
Bay bay eder kızı ve gelinleri,
Bursa da tanısan sen anneleri;

Beyazgül açılmış sanırsın güne,
Gülümserler gider gibi düğüne...

Kızları hep güzel, ince, nazenin,
Tutulsun da bir gör, ağzın ve dilin,
Başka yerde adı çıkmış güzelin;

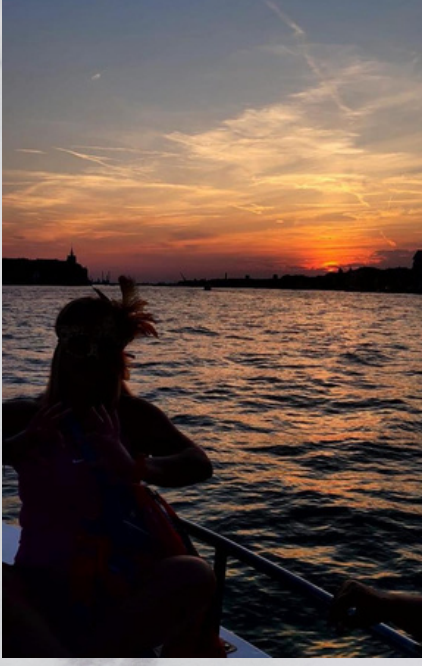
Gezenler bilirler yok başka yerde,
Kınalı kekliktir yürürken karda...

Neresinden baksam eksik kalacak,
Gel topla sevgiyi sen kucak kucak,
Yarın yola çık gel, oldu olacak;

Bir bardak çayını iç Emirhan'da;
Yorulmazsın Uludağ'a çıkanda...

Hayrettin YAZICI

(11 Eylül Bursa'nın Kurtuluş Günü)

f: Işıl Boyacıoğlu

ANLATMAM LAZIM

Anlatman lazım
Gondolun salınan göğsünden nefeslenirken
Bir imza bıraktım
Gökyüzünün aktığı kanallara
Sen gömülmüş sulara uzanırken bulutlar gibi aktım
Kaybolmadan iz bulup iz bıraktım arayanlara

Kalk kalk düğüm büyümeden
Sıcaktan sıcağa dinlenmeden
Katrın karası gondollarda gecesiz gündüzler yaşayalım

Bir benzeri bulunmaz
Parlak geleceği asil tarihi
Dağılmış dünyanın her köşesine
Kaybolmuş yaşamları ararken
Kendimi buldum iz bırakırken

Geride giderek bağıyor
Gondolcu şarkı söylercesine dönüşler duruşlar yapıp, diplerdeki yaşam kilitlerini
açıyor

Köşeden çıkan kayıkçıyla şarkılı bir meselesi var aralarında
Kahkahalı konularına en güzel seslerimiz karışıyor
Anlamasak da sözleri biliyoruz ne dediğimizi
Defalarca geçilen bu kanalda hep yeni bir mutluluk yüzüyor

Mevsim sonbahar
Benim hatıralarımda sıcak yazdan kalma hatıralar var
Tavada çıtırdayan sardalya, uskumrunun dudakları dudaklarımda
İtalyan üzümünden yanıyor kadeh

Ne saraylar ne meydanlar bu daracık kanallarda maskeleyip yüzlerimizi en özgür
halimize akıyoruz
Halimi de müzedeki resimleri de konservelerime ekledim

Güneş mi ay mı hangi yıldızdan nereden geldi bu kanalı açan aydınlık
Nefes alan ruhlar hala taze bir ışık vuruyor göğsüne yükselen hikayesine
Kanatları geçmişe çarpan kelekler uçuyor
Heyecandan titriyor dalgalanan sular
Geçmişten parçalar ışığımda ileriye akıyor
Sonsuzluğa bir halka da benden ekleniyor
Şekerimde kaynattığım çilekler gibi
Kışın içimi ısıtacak hatıralar

*Bardaktaki halka halka üzümler kafamı karıştırıyor
Benden yeni duygular damlıyor kanallara akan yeni yollar açıyor*

*Zamanın yeni sahibi olmaya değil
Kendini unutup bazen kahkahalı bazen gözü yaşlı reçellerime meylim
Ezmek bu güzelliğin içinde
İster Venedik'te ister Fırat Dicle'de
İsviçre Alplerinden Ganj Nehri'ne
Nil'den Niagara şelalesine
Hepsine karışacak bir su yolu buluyor ve damlıyorum*

*Uzak olsalar da hepsi yanı başımda
Kalbimin sahibine gönlümün sevdiğine evet diyor dilim
Dünya ellerimin içinde sevdiğimle sevişip dolanıp dururum*

*Ne tatlı bu Eylül
Güneş sıcak ve yumuşak
Hava ılık ve sakın
Gözünü sakınmam
Umurumda değil tenim
Topladığım her damla
Derya deniz olur
Bir gün akar sana da*

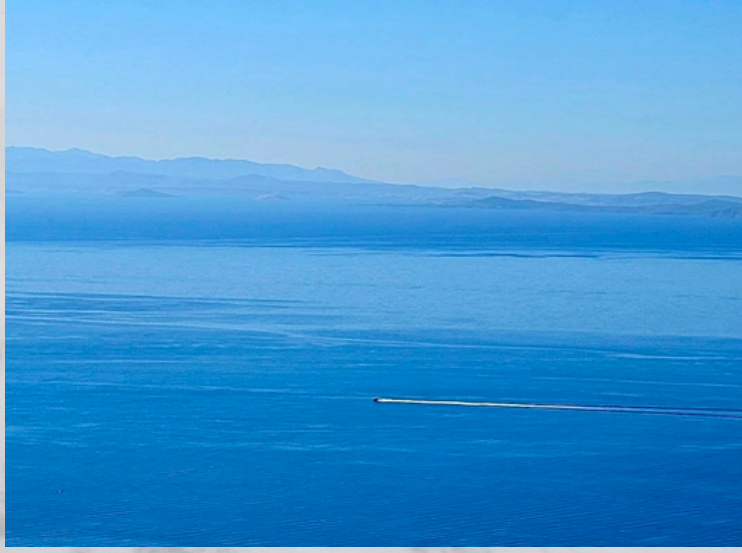
*Tarifsiz bir haz ve mutlulukla kanalları açan bütün yıldızların içinde yüzdüğü
boşluğa dahilim*

Bu hayat benim değil artık sakinim

*Selam olsun yaşama aşkına
Akarken kanal boyu yanınızdan
Boş mekruh evler umudunu yitirenler
Anlatmam lazım
Coşkulu bir müzikle güzel şeyler
Canlansın kahkahalar gülümse
Düğümledenmeden çözülmez ruhlar
Umudu anlatmam lazım*

*Bahanesi yok yemyeşil bir orman olmanın
Kışın yazı yaşamamın
Anlatmam lazım
Hayal değil gerçek
Teslim olmayalım
Kanallarda suyu, gözümüzde ışığı var yarının.*

Işıl BOYACIOĞLU

f: İlkiz Çolak

DENİZİ SEVİYORDU

Kasvetli, gri kış günlerinden sonra mavi masmavi bulutsuz bir gökle birlikte onu kucaklayan denizi çok seviyordu. Aradaki dağlar da sevilesiydi böyle günlerde

En çok sırtüstü yüzmeyi seviyordu, böyle yüzerken göğe bakıp hayaller kurabiliyordu çünkü. Mavi satenden atlas bir yorgan, onu sarıp sarmalıyordu güneşin kavurucu sıcakından koruyarak. Gözleri mavi, saçları mavi, kuyruğu mavi bir deniz kızı oluveriyordu suyun içinde. Kayalıklara çıkıp bilinmedik, duyulmadık şarkılar söylemek geçiyordu zihninden; şarkıların sözleri de notaları da maviydi. Tırşe mavi, turkuvaz, süt mavis, boncuk mavi, laciverdi mavilerle yepyeni bir şarkı bestelemek ne güzel olurdu.

Mavi, ümidin özgürlüğün sevdanın rengiydi onun için.

Seviyordu maviyi.

Günler geçiyor, deniz, renkten renge giriyor, kimi gün hırçın bir griye, kimi gün kirli bir yeşile bulanıyor sonra dalgalanıp duruluyor şimdi de masmavi bir göle benziyordu.

Böyle günlerde deniz ve gök buluşup hasret gideriyordu sakın, huzurlu bir coşkuyla.

Deniz kızı bu kez sahilde, mavi notalarla bestelediği şarkıyı mırıldanıyordu. Kimse duymasa da güneş onu dinliyor ve mavi pullarını parıltıyordu..bir tekne, mavi atlastan yorganı arkasında beyaz bir iz bırakarak ikiye ayırıyordu.

Her yer, her şey çoğalmış bir maviye boyanıyor sanki hep öyle kalacakmış duygusu bırakıyordu zihinde.

Mavi deniz kıztysa mutlu, umutlu yüzüyordu denizde.

Ecz. İlkiz ÇOLAK

14 Temmuz 2025

KAÇ KURŞUN BİR CAN EDER

Seherde bakır helkeleri

Buklesi altın kızların

Çeşme başına tazecik

Hep nazenin salına

Arkada bir bulanık adam

Bakar da kara bakar

Nazlı kızların ince

Boncuk bilezik koluna

Prangaya coğrafya derler

Derin sızı cankızın

Ne çok akar bu kandır

Çeşmesi acılanan

Kaç kurşun bir can eder

Toprağın dibi kara mezar

Töredeki kara zulme

Ah canımdır kaç kız öle.

Prof. Dr. Kadri YAMAÇ

ÜMİT

*Yine dolaşıyor başımın üstünde kara bulutlar
Alıp götürdüler bir anda masmavi gökyüzünü
Beraberinde güneşli günleri de...*

*Nerede gençliğin verdiği o coşku, o hayaller,
Bitmek tükenmek bilmeyen ümitler
Onca yıl sonra ne geriye dönmek ne de gerçekleşmeyen
O ümitlere ulaşmak mümkün mü?
Beden yorgun, ruh yorgun, yürek yorgun.*

*Haydi topla kendini, es, dağıt o karanlık günleri
Ne kadar derinlerde olsa da
Yine yak ışığı içindeki
O ışık ki aydınlatsın seni ve çevreni
Bırak şimdi içinde biriken olmazlarla hesaplaşmayı, savaşmayı
Yitirdiklerinin, gidenlerin ardından gelen yeni filizler
Yine yeşertecek, seni hayata bağlayan ümitleri.*

Yrd. Doç. Dr. Meltem ÖZİPEK

Ağustos 2025

HİKAYEMİZ

İki elim kanda da olsa gelirim dedim

Beklemedi...

İki gözüm yolda beklerim dedim

Gelmedi...

Bir damla umut ol derya deniz yaparım dedim

Olmadı...

Sen bir gün sev ben bir ömür severim dedim

Sevmedi...

Zorla olmaz demiş Derviş bu gönül işi

Yazmamış sinesindeki deftere yâr bizi

Dünler eskidi yarınlar eksildi

Böyleymiş hak olan, hikayemiz bitti...

Dr. Murat AYDIN

f: Özcan Kekeç

İSTANBUL..

Ah İstanbul

*Mavi bir rüya gibi uzanır deniz
Tarih kokan taşlarında mistik zenginlik
Ayasofya anlatır asırlık sırları
Topkapı'dan dinlenir zamanın ayak sesleri...*

*Kapalıçarşı'da altın bir ışık
Yedi tepede yükselir cümbüş olmuş sesler renkler
Eski Sevdaların yankısı hala sokaklarında
Kız Kulesinden fısıldayan aşk
Galata'da karşılık bulur usulca...*

Ah İstanbul

*Mor erguvanların şehri
Gerdanına takılan bahar renkleri
Bir aşk filizlenir yeniden
Göz göze gelir martılarla
Boğaziçi'nde
Şiirlerin en güzeli,sevdaların şahidi olur...*

Ah İstanbul

*Süleymaniye'nin gölgesinde Yahya Kemal bir şiir mırıldanır
Nazım hürriyeti düşler serin koğuşunda
Ve bir sevgili mektup bırakır rüzgara...
Haliç'den mürekkebi dökülür sulara...*

*Pera'nın eski sokaklarında
Orhan Veli'nin gölgesi düşer
İstanbul u düşünür gözleri kapalı
Eski Beyoğlu yeni zaman
Siyah beyaz fotoğraflarda
Ara Güler hafifçe gülümser...
Baylan hala eski bir hatıra..*

*Bir vapur geçer karşıya
Üsküdar'da bekleyen sevdayı taşır
Gözleri deniz gibi,derin ve dalgalı
Dudaklarında eski bir şarkı..*

Ah İstanbul

*Haydarpaşa rıhtımında
Tahta bavulumun içinde taşıdığım umutlarım
Çılgın kalabalığında kaybolduğum yalnızlığım
Memleket sevdamda hapsoldüğüm yanık bir türkü
Özgürlük kokar buram buram..*

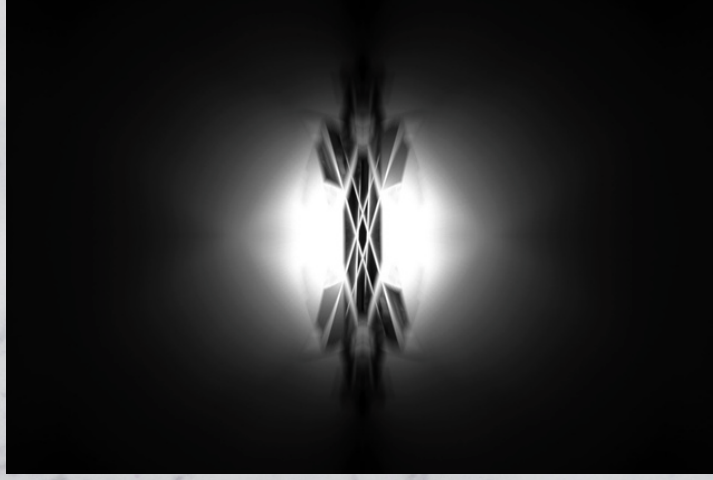
Hani şairin dizelerinde saklı ya!

*Kavgamızın şehri
İstanbul..*

*İstanbul
Ah İstanbul...*

Ecz. Özcan KEKEÇ

19 Mart 2025

f: Salih Fehmi Katircioğlu

*Doğruların doğudan doğduğu dünyada
Siyah beyaz karakalem gerçekler
Satır aralarının çoban başlarında
Bir hisle başlar
Akar imge veren duyular
Saatin sarkacında çatının akacında
Dertlerin yoğaldığı ortamda
Doğrusal karakalem kamera
Sarının siyah beyaza düşen iz düşümünü
çekiyorum
Karlı görüntülerin çeltik tarlasını
İçimde tanımı zor bir hüznün
Beklesem olmayacak
Hareket etmek acı
Dimağın en durağan noktasında
Kalbimin bukağı alanlarında
Birkaç hece döngüsel yerleşimli birkaç nokta
Fotoğrafın kompozisyonu bozuk alanlarında
Görgeç deyince aklım takılıyor
Lekeler horus kıvamında
Mahmur haykırıyor
Sırlı bir nokta uzağında yaklaşan şua
Belirsizliğin kasımpatı çiçeklerinde
Ellerde dertten kalan hüznün
Kalemlerin gren olup
Yaktığı ekranda
Bir o belki ben
Belki hayalde beliren
Uzun hisli bir mecra*

*Görüntünün sınırsız oluklarında
Aklın yaylaklarında
Şemaların tuzaklarında
İnsan arıyor kaybolanı
Kaybolanla birlikte bir an
Bir nokta olan
Dertlerin en değerli noktasında
Kamera sunuyor kendini
En gözenekli maceraya
Ezincin lekeli görünen o duygusal sesi
Hülyalı anların uzaktan gelen
Doludizgin gölgesi
Toynaklar gren ocakları
Yukarıda pişen hissin imgesi
Eylül geliyor kahverengi sarı hisleriyle
Sararan yaprakların mahremiyle
Eylül geliyor dışarıda sonbahar
İçte çiseleyen bir rüzgar
Gülüm benim bozunlarını çözmüşün
Okyanuslar parça parça sen
Anlaman en düzgün saatinde
Eylül bütün heyecanlarıyla birlikte
Kızaran bütün hisleriyle
Gül açan Eylül
Olmasaydı olmayacaktık
Kamera muhabbet ve elbette
Görence*

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

Serenad ALTAN

SESSİZLİĞİN DANSI

Sessizlik bazen ne kadar kıymetli bir hediyedir. Kimi zaman insanı arafta bırakan, soru işaretlerine boğan; kimi zaman ise yanı başımızda son ses müzik çalarken zihnimizin bomboş ve huzurda olabilmesi halidir. Sessizliğin dinginliğine ulaşabilmek bir çeşit meditasyon, hatta bir nevi doğal terapi gibidir. Tüm gürültünün ve kakoфонinin içinden sıyrılıp nefes almaktır. Ruhun evrende özgürce dans edişidir, zihnin arınışı ve bedenin dinlenişi...

Çok fazla yoldan geçiyoruz bize ayrılan yaşam süresi boyunca. Kâh dümdüz, kâh virajlı, bazen ise çıkmaz sokaklarda sonlanan. Sizce çıkmaz sokak var mıdır gerçekten? Yoksa "çıkılmaz" sözü bizim yolun ötesini göremediğimiz için yapıştırdığımız bir sıfat mıdır sokak kelimesine?

Tüm yollar bir yere çıkar, çıkar da hangi yolu seçeceğimiz ve hangi prensiple bu yollardan yürüyeceğimiz bizim seçimlerimizdir. Zoru da seçebiliriz, kolayı da, imkansız görüneni de (imkansızı demiyorum çünkü imkansız kelimesini benimsemiyorum).

Sessiz sedasız ve net bir zihinle ve pek tabii aynı netlikle verilen kararlarla çıkılan her yolun sonunda mükafatımız hazır. Hayat şu 3 şeyi çok sever: Sükût, sebat ve denge. Bu üç kelimenin çağrışımı da ortak bir kelimeye ulaşır: sessizlik. Müzik çalarken bile zihnimizi seslerden ayırıştırıp sessizliğin tadına varabiliriz. İşte bunu başardığımızda en kestirme yoldan dengeye ulaşırız.

Yaşamın içinde var olan çok sesliliğe ve gürültüye rağmen; "sessizliğin zevk haline dönüştüğü" an'larımız çok olsun dilerim, Sevgiyle.

Serenad ALTAN

5 Mart 2025

Mahallenin çiçekçisi ölünce, dünyayı sanki salondaki çekmecelerden birinin içine kaldırdık.

Bir güzellikti yitirilen ama onca küçük vidanın, onca gereksiz kablonun, onca ıvırın zıvırın içinde ne işi vardı?

Duvara gülümseyen bir yüz çizen çocuk: Seninle parklarda dolaşmalıydık!

Yaşlandıkça cahilleşiyoruz bir gün daha. Koşturmacalardan, gürültülerden, gereksiz lakırdılardan kaçıyoruz. Suç mu?

Çiçekçiler bu yüzden iyidirler. Çok konuşman gerekmez, hemen anlarlar seni. Ben ki kesme çekleri alıp bir sevdiğime götürmeyi sevmiyorum ama bu nergisler...

Bomonti'nin eski sokaklarında ne çok antoryum görürdüm. Sonra dal dal orkideler, lilyumlar... Yazık ki insanlar artık çiçeklerin adlarını bilmiyorlar.

Bir çiçekçi vitrininin önünde durup hiç rüyaya dalmış mısınızdır? Türlü oyuncaklar, süsler asılır paskalyalarda, sevinmez misiniz?

Nebahat Abla'nın kızı Hülya hiç evlenemedi. Oysa nasıl da evlilik evlilik diye tutturur, gelin olmaya özenirdi.

Bu çiçekçiden en çok o çiçek alırdı. Çok çiçek alanlar, en az sevilenler midir yoksa?

Özlemekten, sarılmaya ve kavuşmaya vakti olmayanlar! Belki bir çeşit bağımlılık.

Çiçekçi ölünce, çiçekler bozuldu. Şimdi bir spreyle üzerine koku sıkıyor, parlatıyor, türlü naneler yapıyorlar. Gül diye kokluyorsun ama deri koltuk gibi kokuyor. Doğasını nerde bulmalı insanın? Ne yapalım? Dağ bayır mı gezelim?

Çiçekçi öldü. Peki ya biz? Biz ne kokuyoruz şimdi?

Dünyanın güzel günleri var aklımda. Gürül gürül çarlıları, mesut insanları, panayır yerleri, düdüklü şekerleri var.

Beyoğlu'na gidersen muhakkak çiçekçileri de gör. Böyle karlı havalarda bir rüyanın içinden çıkıp gelmiş gibi gülümserler kente.

Ben o şehri çok özledim, bir çiçek al, sen de özle.

Yakup'a gideriz belki, ben sana bir hüzzam söylerim, hem güler hem ağlarız.

Heyyy güzel çiçekçi hey? Biz senden razıyız... Haklısın haklı! Var bizim de elbette, saman kitaplar içinde sessiz çiçekler saklamışlığımız...

HAZİRAN TİŞÖRTLÜ MAVİ...

*Boyum uzun
aklım kısa
tişörtüm gökyüzü gibi mavi
ben severim boyumu posumu
aklımın çocuk tarafını
aklım kısa da olsa
tutkum tavan
gökyüzü altında
yağmurun altında
altında şapkamın
tenekeyi boyasan altın olmaz
aklın uzun olsa da
bütün her şey geçer nasılsa
bu gökyüzü görür her şeyi
Haziran yürürken güneşe
ben severim yine de
maviyi sarıyı ve şapkamı
ve çocuk tarafımı
Temmuz da gelse.*

Turhan KA. / Haziran 2025

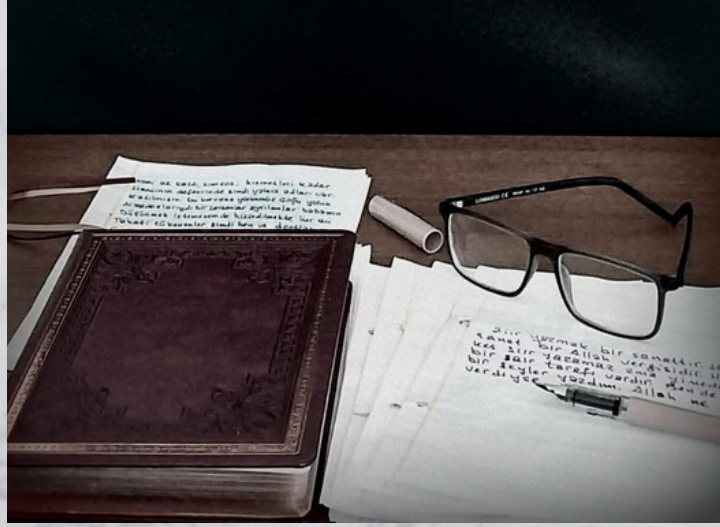
ATEŞ

*Sîne-sâf ger eder şimada, meh-ru bir avuç nedada
Güzelliği akseder âbı revanda
Dâğ-ı derun kaderde, hâr gülşen-i âlemde
Âteşi senk giryan olur yeklikte.*

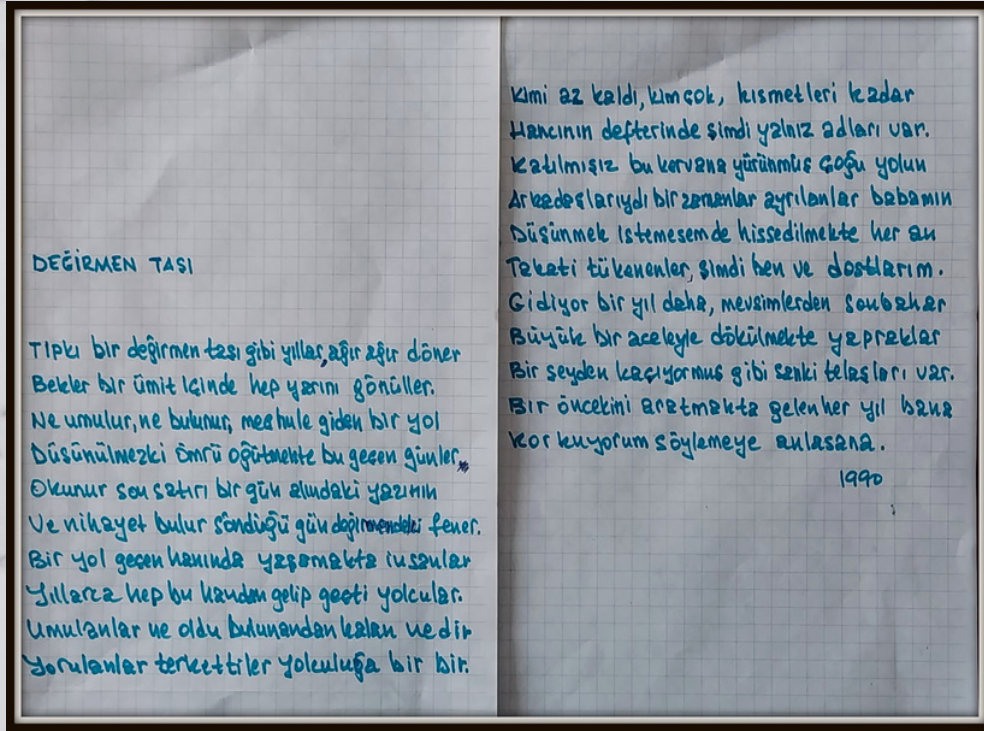
*Derûn kavrulur âbı hasrette
Âteş becân yakarır şair zebânda
Kor feryad eder rûberû bîçâre
Felek şâd olur, ayn-ül hayat kederde.*

Dr. Ecz. Yelda AKILLIGÖZ

10.7.2025 / 21.00

f: Meltem Özipek

Yılmaz ALTINOK

Görence E-Dergi katılımcılarından Yrd. Doç. Dr. Meltem Özipek'in babası Ziraat Yüksek Mühendisi ve şair Yılmaz Altınok (1930-2019)'u saygıyla yad ederiz. Sayın Altınok'un el yazısıyla şiirlerini yayımlamaya devam edeceğiz.

KARA TRENLER GİBİ

*camlar buğulu, gözlerim de
her ikisi de dalgın ve yorgun,
içimdeki fırtına giderek azgın
bir yağmur serinletir sanki,
ağaçların susuzluğunu, durgunluğunu
aşklar da susuz ve yorgunsa eğer
unutulur dün, bugün, gelecek
geriye bir tutam anı kaldıysa ne mutlu
özel tarihimize not düşer kalın harflerle...*

*göçmen kuşlar da götürür beni başka diyarlara
yeni aşklar için biçilmiş kaftandır bu fırsat
yeni güzelliklerin gökteki yıldızları parlatır
gözlerinde mutluluk izlerini çoğaltarak...*

*söylenmemiş sözler gelir aklıma
Kaf Dağından kaçırılmış
yazgılarımız da karışır bu dansa
gittikçe büyüyen bir aşka tanık oluruz
bozkırı boydan boya geçen kara trenler gibi...*

Yusuf ÇOTUKSÖKEN

f: Zeliha Altındal

GELİN YEŞİLÖZ'DE GÖRÜN

*Kekik kokan dağlarını
Gelin Yeşilöz'de görün
Bülbül öten bağlarını
Gelin Yeşilöz'de görün.*

*Yaşı belirsiz çınarı
Dibinde akan pınarı
Eskiden kalmış yuları
Gelin Yeşilöz'de görün*

*Şelalenin aktığını
Arıların çıktığını
Gelinlerin taktığını
Gelin Yeşilöz'de görün*

*Ağaçta tatlı dudunu
Ocakta meşe odunu
Çengelde keçi budunu
Gelin Yeşilöz'de görün*

*İnbaşında inleri var
Suya doğru iner davar
Dinlenecek çok sözler var
Gelin Yeşilöz'de görün*

*Kara çamı, sarı çamı
Körlek kuyudaki damı
Adam olacak adamı
Gelin Yeşilöz'de görün*

*Bahçelerin ayvasını
Kızıkların yaylasını
Tarhananın çorbasını
Gelin Yeşilöz'de görün*

*Üzümlerin pekmezini
Hamurların teknesini
Hayvanların tepmesini
Gelin Yeşilöz'de görün*

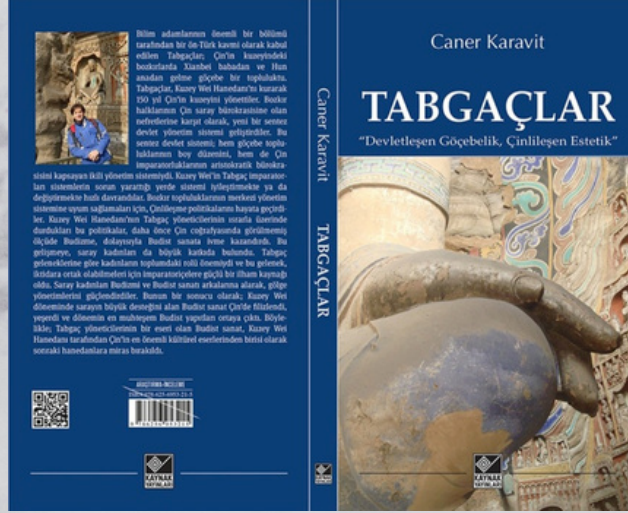
*Avcıların tilkisini
Eminemin türküsünü
Atatürk'ün ülküsünü
Gelin Yeşilöz'de görün.*

Zeliha ALTINDAL

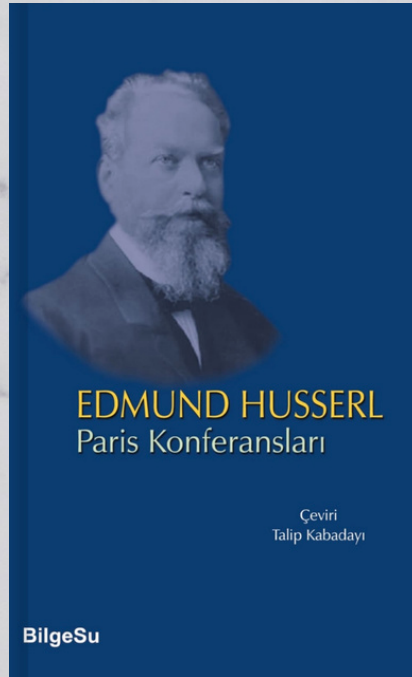
2 Mayıs 2006

DERGİ, KİTAP, YAZAR

Prof. Dr. Caner KARAVİT

Edmund HUSSERL

ANKARA'DA SANAT

<https://lakonser.com/etkinlikler/>
<https://cermodern.org/etkinlikler.html>
<https://csoadaankara.ktb.gov.tr/tr/>
www.kulturyolufestivalleri.com/

SANAT DÜNYASI

- Atatürk'ün, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından NFT formatındaki fotoğrafı tescil belgesi aldı. Bu fotoğraf, dünyada, bir devlet tarafından sanat eseri olarak tescillenen ilk NFT oldu.
- Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) tarafından 2024-25 etkinlik yılına fotoğraf sanatçısı Necmettin Külahçı'nın ismi verilmiştir.
- Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) tarafından her yıl 10 Nisan Laiklik Günü'nde verilen "Çağdaş Yaşam Cumhuriyet Ödülü"ne bu yıl Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, 19 Nisan 2024'te Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği'nin "Aydınlanma Onur Ödülü"ne layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, felsefe ve insan hakları konusundaki çalışmalarıyla Aydın Doğan Vakfı tarafından 2024 yılı "28. Aydın Doğan Ödülü"ne layık görülmüştür.
- II. Uluslararası Gordion Arkeofilm Festivali, 24-27 Eylül 2025 tarihinde düzenlenecektir
- 2024 TFSF Ödülleri Abdullah Sezgin, Agora Kitaplığı, Çerkes Karadağ, Gültekin Çizgen ve Kemal Okul'a TFSF Emek Yıldızı Onur Ödülleri Ahmet Beyhan Özdemir, İbrahim Göksungur, Mehmet Özcan Taras, M.Turgay Bilge, Necip Evlice, Sami Türkay ve Sefa Ulukan'a verilmiştir.
- GÖRENCE Felsefe / Sanat Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu, 27 Mayıs 2025 tarihinde Ankara'da Türk Amerikan Derneği'nde "GİZ Sezilmeyenlere Gizemli Yolculuk" adlı fotoğraf sergisi açmıştır.

